

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 100 Ft

X. évfolyam 1. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2003. január

Számunk tartalmából:

- Im memoriam: Szmola Sándor 4. old.
- 110 éves az óvodai nevelés 9. old.

- Olvasóink leveleiből 12. old.
- Megnyílt az Apolló mozi pódium kávézó 16. old.
- A ciprus félekről 20. old.

ADJON AZ ISTEN

Adjon az Isten
szerencsét,
szerelmet, forró
kemencét,
üres vékamba
gabonát,
árva kezembe
parolát,
lámpámba lángot
ne kelljen
korán az ágyra
hevernem,
kérdésre választ
ő küldjön,
hogy hitem széjjel
ne düljön,
adjon az Isten
fényeket,
temetők helyett
életet -
nekem a kérés
nagy szégyen,
adjon úgysis, ha
nem kérem

Nagy László

Köszöntöm Olvasóinkat a X. Jubileumi évünk alkalmából.

1994 volt az első év, amikor lapunk először jelent meg, mindössze nyolc oldalon, kissé bátorul, de elkötelezetten, őszintén a közjót szolgálni, ahogy akkor az első szám első oldalán versbe fogalmazva ez állt:

„Üdvözlégy Gondolat!
Te kristálytiszt szándék.
Szárnyalj szabadon, hasznosan,
S légy szóból szőtt ajándék!
Buzogj frissen és élhetőn,
Ma Istenért a völgyben lent,
S holnap vele a hegytetőn.”

S az emlékezés jogán, hadd álljanak itt a következő sorok:

„Házasságban gyarapodott, munkagondokkal mindennapos, tisztességűítő szülőföldünkön új kezdeményezés nemes izgalma kerekedik. Friss magot hinteni a régen meghűzött barázdába! Városunk címmel új havi lapot indítottak, hogy a nehezen testvéresülő közös tudat a saját lábára állhasson végre, úgy, hogy egy-jogon otthon lehessen benne az iker-település mind a két fele, s közakarattal mászhasson ki abból a jelen gödörből, melyben az emberszabású átalakulás viaskodásában zuhant.” Így köszöntötte lapunkat Timár Máté, kinek személye, szelleme elmúlhatatlanul él bennünk.

És az eltel 9 év igennel felelt mindezekre a gondolatokra: célunk ma is, a keresztényi és nemzeti eszmét, híven szolgálni. Az elmúlt évben érkezett sok-sok olvasói levél is azt bizonyítja, hogy jó úton járunk, még akkor is, ha ezekben a levelekben itt-ott kritikai éllel bírálatok is megfogalmazódnak. Feladataink között továbbra is első helyen áll és marad a hagyományörzés, hagyományaink tisztelete. Sokszor leírták, elmondták már, hogy múltunk ismerete nélkül nem építhetjük szilárd alapokra a jövőt. Ez évben különösen fontos hangsúlyt kap ez a szándékunk, melyet In Memoriam, Endrőd Néprajza, Gyoma Néprajza és a Historia Domus rovataiban foglaltak fejeznek ki.

Sokan azt gondolják, hogy most az Unióba való belépésünkkel elhomályosodnak ezek a gondolatok. Am mi azt valljuk, hogy addig, amíg mi magyarok itt élünk a Kárpát-medencében, megcsonkítva bár, a hazát szeretni soha nem lesz elavult fogalom. Hanem mindig élő és örökké izzó fáklaláng marad. Fáklaláng, melyben a kanóc múltunk, hagyományaink.

Ahogy olvasó táborunk, úgy lapunk is terebélyesedett az idők folyamán. Ma már évek óta 20 oldalon jelenünk meg és külön számokkal kedveskedünk előfizetőinknek, támogatóinknak. Ma már az ország 73 városába (településére) jut el folyóiratunk. Ezen kívül Amerikában, Kanadában, Erdélyben és Németországban is olvashatják. Sokan megőrzik lapjait, ezt a célt szolgálja a minden év végén kiadott tartalomjegyzék is. A 2003-as

év – méltón a jubileumhoz – ismét tartalmaz új rovatokat. Igyekeztünk figyelembe venni olvasóink kívánságait. Szerkesztőbizottságunk ebben az évben bővült új, fiatal tagokkal, s reméljük, ott leszünk mindenütt, ahol városunk történései zajlanak. S írunk, tolmácsolunk, közvetítünk...ahogy halhatatlan drága barátunk Timár Máté egyik versében megfogalmazta:

„Ha tett, vagy tenniakarás
nem fűt, tollat ne márts
tintába, úgysis elfakul,
felissza az idő,
csak a Valóság és az Élet
szépsége szilárd, mint a kő.”

Továbbra is ajánlom figyelmükbe folyóiratunkat, hogy az élet szépségeiről, - gondjairól - városunk fejlődéséről olvashassanak, reméljük még sok évtizeden át. Magam és szerkesztőségünk minden tagja nevében kívánok - kedves Olvasóinknak - békés, boldog, szerencsés ÚJ ESZTENDŐT!

Császár Ferenc
főszerkesztő

ISTEN ÁLDÁSÁBAN GAZAG, BOLDOG ÚJ ÉVET!

Önnnek joga van tudni...

hogy miről döntött a Képviselő-testület az év utolsó ülésén

Már hagyomány - amit a Selyem úti óvoda teremtett meg -, hogy az év utolsó ülésén az óvodások karácsonyi műsorral kedveskednek a képviselőknek. Így történt, hogy az egyébként „Öregszőlő jegyében” folytatott testületi ülésen természetesen az **öregszőlői „Tulipános” óvoda gyermekei adtak nagyon kedves karácsonyi műsort.** A „hegy ment el Mohamedhez” azaz a képviselők egy órával ülés előtt a Tulipános óvodában kezdtek, a Polyákhalmi úton. Az igényesen felújított óvodában a kisgyermekek csengő hangon énekeltek és szavaltak, szép karácsonyi hangulatot teremtve. **Giricz Ilona vezető óvónő** bemutatta az óvoda fejlesztési eredményeit, és vázolta a jövő elképzeléseit is. Ezt követően a képviselők folytatták öregszőlői útjukat, és az **ivóvíz ünnepély átadása következett az Ugari és Kondorosi út sarkán.** Megjelent a Vízmű igazgatója, valamint a kivitelező igazgatója is. A polgármester köszöntötte a megjelent lakosokat, majd ismertette a beruházás főbb adatait, megköszönve a lakosság türelmét, hiszen a beruházást túrni is kellett az ott lakóknak. A tavaszi munkák nagy feladata, hogy a házakba a bekötések is meg legyenek. A beruházás tervezett összköltségét jóval meghaladta a tényszám, azaz 19 millió forint helyett 25,9 millió forintba került. A lakossági hozzájárulások megfizetése nem történt meg, és a házi bekötések tényleges költsége is jelentősen több lesz az eredetileg tervezettnél. Ezért az önkormányzat nagyobb összegű további terheket nem tud magára vállalni, így a bekötéseket az ingatlan tulajdonosoknak kell vállalni, amihez csupán 10 ezer forint szociális támogatást nyújt az önkormányzat.

A 2003. évi költségvetési koncepciót a testület alkalmasnak találta a további egyeztető munkákra. A koncepció további kidolgozásánál a fő feladat, hogy a jelenleg kimutatott hiány mérséklődjön, azaz a költségvetés közelítsen az egyensúlyi helyzethez. (Nem lesz könnyű!)

A helyi adók módosításra kerültek, a módosításokban már tetten érhető az uniós csatlakozások miatti „harmonizáció”. Ez azt

is jelenti, hogy az adókedvezmények és mentességek szűkülnek, majd 2007-ig meg is szűnnek, az adómértékek egységesek lesznek, az adótételek általában emelkednek.

Helyi járatú autóbusz jegyárak emelését jóváhagyta a testület, miután az emelés mértékével a Pénzügyminisztérium is egyetértett. A jegy ár 73 Ft, a teljes áru havi bérlet 2063 Ft, a kedvezményes bérlet 703 forint lesz január 1.-től. A temetői járatok ismét indulnak tavasszal nemcsak a gyomai hanem az endrődi településen is, legalább havonta egyszer, vasárnap.

A vállalkozásba adott óvodák és bölcsőde éves beszámolóját a testület örömmel fogadta el, mert minden beszámolóból kicsingett az a színvonalas munka, a gyermekek iránti szeretet, ami meghatározó lehet egy ember egész életére. **Hangya Lajosné** az egész testület nevében fejezte ki köszönetét az óvónőknek és az intézmények dolgozóinak.

A Katona József Művelődési Központ és a Sportcsarnok vállalkozóinak beszámolója is egyhangúlag elfogadásra került.

Pályázni lehet a Tourinform Iroda tartós üzemeltetésére. A pályázati feltételekről részletes felvilágosítást ad a Polgármesteri Hivatal Pénzügyi és Vagyongazdálkodási Osztálya. **A pályázat leadásának határideje: 2003. január 31. déli 12 óra**

Az önkormányzati tulajdonú helyiségek bérleti díja átlag 6%-kal került emelésre.

A temetkezési szolgáltatások díjtétele 15%-kal került emelésre.

A testületi ülést követően a polgármester megköszönte a képviselők egész évi, illetve 2 hónapos munkáját, majd egy szerény ajándékkal kívánt minden jelenlévőnek boldog ünnepeket és szerencsés újévet.

Az öregszőlői vállalkozók egy csoportja vendégül látta a testület tagjait egy finom vacsorával és egy pohár pezsgővel búcsúztatták el a 2002-es évet.

Kedves Olvasók! Mire ezeket a sorokat olvassák, már túl leszünk a karácsonyi és szilveszteri ünnepeken, de a jókívánság soha sem késő, ezért engedjék meg, hogy áldásos új évet, és jó egészséget kívánjak mindnyájuknak. Váljanak valóra vágyaik, álmaik!

Császárné Gyuricza Éva képviselő

Repülőgépen érkezett a Mikulás, a Selyem úti óvoda gyermekeihez

December gyermeknek, felnőttnek nagyon sok szépet, jót ajándékoz. Hatodikán jön a Mikulás, akit a Selyem úti óvodások már december 5-én nagy izgalommal vártak. A várt hóesés elmaradt, de az óvó nénik és a

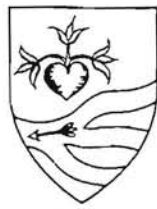
gyerekek autóbuszal kimentek a Körösladányi útra, és ott várták a repülőtéren a Mikulás érkezését. A várva-várt repülőgép, mielőtt leszállt, néhány kört tett a levegőben, mert a Mikulás meg akart bizo-

nyosodni arról, hogy valóban jó helyen jár-e, itt vannak ezek a gyerekek? Miután látta az izgalomtól kipirult kis fiúkat és lányokat, földet ért a repülőgép, és a gyerekek kitörő örömmel üdvözölték, énekeltek és verssel köszöntötték a valóban égből jött Mikulás bácsit.

A felejthetetlen élményt az egyik óvodás édesapjának, Székely Jánosnak köszönték a felnőttek.

Ugyanezek a gyermekek meghitt karácsonyi hangulatot varázsoltak az óvodában, december 20-án. A nagycsoportos gyermekek és óvó nénijük, Nagyné Simon Mária és Wolfné Kereké Tünde igényes, kort idéző jelmezben versekkel, énekekkel jelenítették meg a Betlehemi történetet. Bekapcsolódtak a kis és középső csoport gyermekei is, és együtt énekeltek és örültek a kisdéd megszületésének, amely örömet a szép karácsonyfa gyertyáinak és csillagszóróinak sziporkázása csak fokozta. Őszintén remélhető, hogy ezek a gyermekek, elviszik magukkal, és felnőtt korban is tudni fogják, hogy a karácsony ünnepét tiszta szívből és örömmel kell a saját és környezetünknek biztosítani, hiszen a 2000 éve született Jézust így ünnepeljük méltón, aki békét és szeretetet hozott a Földre.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

X. évfolyam 1. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2003. január

1. számú ünnepi melléklet – nemcsak előfizetőknek

Arany János:

Alkalmi vers

Az új évet (ócska tárgy!)
Kell megénekelnem,
Hálálkodva, ahogy illik,
Poharat emelnem.
Mit van mit kívánni még
Ily áldott időben? -
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Olcsó legyen a kenyér,
A gabona áros;
Jól fizesse a tinót
S nyerjen a mészáros,
Mérje pedig szöszön-boron,
Font kijárja bőven.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Senkinek a nyakára
Ne vigyenek kontót;
Valaki csak ráteszen,
Nyerje meg a lottót;
Annyi pénzünk legyen, hogy!
Mégpedig pengőben.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Szegény ember malacának
Egy híja se essék;
Messze járjon dög, halál,
Burgonya-betegség;
Orvos, bakó a díját
Kapja heverőben.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Tücski-hajcski baromnak
Sokasuljon lába;
Boci járjon mezőre,
Gyermek iskolába;
Gyarapodjék a magyar
Számra, mint erőben.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Kívül, belül maradjon
Békében az ország;
A vásárra menőket
Sehol ki ne fosszák.
Béke legyen a háznál
Es a szívedőben.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

A bíró is, mint eddig,
Tisztét jól betöltse:
Víz kedviért a babát
Soha ki ne öntse;
Emberiség, igazság
Egyik serpenyőben.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Zenebona, babona,
Huzavona vesszen!
Visszavonás, levonás
Minket ne eposszen.
Legyen egység, türelem,
Hit a jövőendőben.
Adjon Isten, ami nincs
Ez új esztendőben.

Nagy uraink (ha élnek)
Nőjenek nagyobbra;
Aldozzanak, legyen is mit,
Mégse üssék dobra;
Nemzetiségünk mellett
Buzogjanak hően.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Író, pedig írónak
Szemét ki ne ássa, -
Ne is legyen az idén
Napfogyatkozása
Jó erkölcs-, eszme-, hírnév-,
S előfizetőben.
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben.

Mire üssek még pohárt?
Asszonyi húségre?
Barátság-, polgár-erény-,
Vagy mi más egyébre?
Hiszen ezek közöttünk
Vannak kelendőben.
Tudj' Isten, mi minden nincs,
Ez új esztendőben!

Képillusztráció:

Holányi Julianna: Tóparti hajnal

EURÓPA A JÖVŐNK, MAGYARORSZÁG A HAZÁNK

*Európa a jövőnk,
Magyarország a hazánk*

A Fidesz – Magyar Polgári Párt e címmel alkotta meg az Európai Unió csatlakozás előtti vitairatát, európai újraegyesítésről. A vitairatot december 7-én Budapesten, egy rendkívüli kongresszuson hagyta jóvá a Fidesz, ahol felszólalt **Orbán Viktor volt miniszterelnök**, valamint volt kormányának több minisztere. Eljött, és élőszóban adta át jó kívánságát majd mondta el beszédét **Hans-Gert Pöttering az Európai Néppárt frakcióvezetője**.

A kongresszus minden felszólalásában tetten érhető volt, hogy Magyarországnak bár rosszabbak a csatlakozás feltételei, mint azt korábban bárki gondolta volna, mégis ez az egyetlen lehetőségünk. Az uniós tagságnak nincs alternatívája. Megvilágosodhatott mindenki előtt, hogy az EU-hoz való csatlakozás komoly lehetőség, de nagy kihívás is, bizonyos, hogy nyertesei és vesztesei egyaránt lesznek. Maga az Európai Unió létrejötté, mai állapota és céljai az országhatárok feloldását, az egyes országok és a bennük élő népek összekapcsolódását jelenti.

Az elválasztó határok helyett az együttműködés új kereteit a közös kulturális és értékkörök jelentik majd. A Fidesz által kínált stratégia középpontjában az erős nemzeti érdekvédelem áll. A feladat egyszerre vonatkozik a jelenlegi országhatárokkal körülvett mai Magyarország területére és egyúttal a magyar nemzet egészének fejlődésére. A gyenge, nemzeti gazdasági erejükben és nemzeti értékeiben elsorvadt országok egy közösségbe lépve még gyengébbek lesznek, a nagyobb közösség olvasztó tengelyében feloldódnak. Ezért fontos minden ország számára, hogy a csatlakozás előtti időszakban megerősítse nemzetgazdaságát, versenyképességét, felkészítse polgárait, iskoláit, dolgozóit, nyugdíjasait, családait, vállalkozóit, falvait, városait, régióit, tehát az egész országot, a várható új környezetben való eligazodásra, helytállásra.

Orbán Viktor beszédében öt olyan indokot sorolt fel, amelyek azt a kételyt döntik el, hogy érdemes-e mégis belépünk az Eu-ba. Először is a polgári kormányzás 4 éve bizonyította, hogy a nemzet érdeke és az európai újra egyesítés egységbe foglalható, vagyis **Európa lehet a jövőnk, de Magyarország marad a hazánk!** Második indok, hogy az EU célja és értelme az országhatárok feloldása és a népek összekapcsolása. A számunkra oly fájdalmas és igazságtalan nemzetközi döntés értelmében meghúzott országhatárok jelentősége zsugorodik. Sok millió magyar kerülhet egyre közelebb egymáshoz. A harmadik indok az igen mellett, hogy hazánk mai méretei nem teszik lehetővé, hogy gazdaságilag elzárjuk magunkat a külvilágtól. A magyar gazdaság fejlődéséhez szükséges a világszintű versenyben való helytállás. Negyedik indok, hogy az EU-ban egyre nő a számunkra oly fontos nemzeti identitás szerepe. A tagállamok is tudják, hogy a nemzeti karakterek gyengülése magának az uniónak a gyengülését jelenti, s végül az ötödik jelentős indok, hogy a csatlakozással többlet erőt nyerhetünk, amely elősegítheti nemzeti fejlődésünket. Sajnos ez a többleterő lényegesen elmarad a várt mértéktől, és a 2007-től induló új, hétéves költ-

ségvetésről még semmit sem tudunk. Az uniós csatlakozás egyik mágikus pontja, hogy vajon nem jelent-e csatlakozást a földből élők számára a csatlakozás. Országunkban a mezőgazdaság szerepe az uniós országaihoz képest nagyobb. Adódik ez természeti, földrajzi adottságainkból, hagyományainkból, és a foglalkoztatottsági viszonyokból. A Fidesz Magyar Polgári Párt álláspontja szerint elérhető, hogy a magyar gazdák elvárásainak megfelelően mezőgazdaságunk a belépés után nyertes lehet. A polgári kormány az ehhez szükséges legfontosabb lépéseket megtette. A magyar mezőgazdaság unión belüli sikerének feltétele, hogy szerkezetében közeledjen az uniós struktúrához. Az uniós agrárpolitikája a családi gazdaságokon alapul. Az uniós politikáinak szent meggyőződése, hogy a családi gazdaságok képesek ellátni a mezőgazdaság szűken vett gazdasági funkcióján túl a társadalmi feladatokat, mint például, a vidéki térségek gazdasági aktivitásának megtartása, erősítése, a foglalkoz-

tatottság, a munkahelyek megtartása, a hagyományos közösségek, a társadalmi hagyományok megőrzése, és természeti környezetünk védelme. Az uniós támogatások ezekhez a feladatokhoz járnak, a polgári kormány agrárpolitikája ezeket a célokat követte. A csatlakozásig hátralévő időben a gazdáknak kiemelt költségvetési támogatást kell kapni, mind a beruházások, géptámogatások, gazdahitelek, földváltási támogatások, földalapú támogatások, hitelterhek mérséklése terén. Fontos még, hogy legyenek olyan érdekképviseletek, amelyek európai szinten is felvehetik a versenyt kollegáikkal. Ha sikerese akarnak lenni az unióban belül, hinniük kell Teleki Pál miniszterelnök úrnak, aki szerint: **„nincsenek kis nemzetek, csak kishitűek, nincsenek kis emberek, csak kicsinyhitűek”**

Az uniós tagság azt kívánja, hogy a mindenkor magyar kormány ne legyen zsarolható, s hogy erős nemzeti öntudattal és hazaszeretettel rendelkezzen. A december 1-jei események kapcsán szükséges megjegyezni, hogy a nemzeti megalázkodást nem várják el az unióban, ez nem része az Európai Unió Jogrendnek. Az olyan nemzetek közösségébe igyekszünk, ahol vallják, hogy „nemcsak kenyéren él az ember”, hanem messzebbre kitűzött céljai is vannak, és azok felé röpítő vágyai. Ugy igyekezzünk ebbe a közösségbe - Csegey Dénes szellemét is megidézve -, hogy a csatlakozásnak minden magyar a nyertese legyen!

A vitairat befejező gondolata: „Rendezni végre közös dolgainkat”, a munkát el kell végezni. A feltett kérdésekre egyértelmű, világos választ kell adni. **„Az Európai Unió a polgári Magyarország számára azt jelenti, hogy csak erős, önmagát becsülő, értékeire büszke, lehetőségeit kiaknázni képes felkészült nemzet, felkészült Magyarország léphet be az unióba a siker reményében. Ne feledjük: Európa a jövőnk. Esély és ígéret. Magyarország a hazánk. Az marad mindörökre.”**

Császárné Gyuricza Éva
MKDSZ Békés Megyei elnöke

Örökbecsű gondolatok az új évben!

Lapunk múlt évi áprilisi számában In Memoriam rovatunkban megemlékeztünk Vaszkó Lajos (1899-1980) gyógyszerész alezredes életútjáról. Arról azonban nem írtunk, hogy Ő szeretete gondolatait megörökíteni írásban is. Íme jegyzeteiből néhány gondolat, mely úgy hisszük időtálló, tanulságos a mai ember számára is.

Egy katonapolitikus szellemi gyógyszerei:

A tévedés még nem tudatlanság. A tévedéshez ragaszkodni, valóban tudatlanság.

Az emberekkel való társalgás művészete: hasznos tudomány.

Sokszor a dolgokról és személyekről is le kell húzni az álarcot.

Megelégedettnek lenni a legnagyobb dolog a világon.

Dicsőség és nyugalmas élet közös szálláson nem nyugodhat.

A szeretet vagy a gyűlölet másképpen ítéli meg és változtatja meg az igazságot.

Az ember igazi nagysága abban mutatkozik meg, hogy meg tud maradni embernek.

Az ember erényeit cselekedetein keresztül ítéljük meg

Mások bajait elviselni bőven van erőnk.

A házasság élet felbomlásának mindig a másik az oka.

Hianyos képességeinket színlelni nevetséges dolog.

A hazugság olyan, mint a kábítószer, aki él vele az szédül meg tőle.

Az erény és az érdekek összefolyik, miként a folyó és a tenger.

Ha már hibánkat levetkőzni képtelenek vagyunk, igyekezzünk azokat érdemül feltüntetni.

Hibáink megbocsáthatók, ha beismerjük azokat.

Hítvány társadalomban a leghitványabb ember a legkülönb.*

Most pedig ismerkedjünk meg egy hazánktól távol élő, de szívében endrődi író, költő gondolataival, ki Németországban Backnangban él.

Házat, hazát el lehet hagyni, anyát nem!

Gyakran álmodom, hogy elhagyom a Hont! Vajon mit álmodnak, akik arra kényszerítettek?

A legnagyobb értékeit magával viszi az ember mindenhová!

Értelem és érzelem ne egymás kárára virágozzanak, hanem együtt, mint férfi és nő a szerelemben!

Mit ér a sár s a formáló kéz, ha hiányzik az isteni lehelet?

Mit ér a szó, hogy szeretlek, ha nincs benne ujjongás, csodálat?

Mennél inkább húznak az évek a földre, annál inkább emelem szemem az égre Szerelmes Istenem!

Te tanítottál beszélni anyám, és mikor ajkadra szó már nem jöhetett, sóhajtottál! – Hogy megtanuljam ezt a nyelvet is.

Nagy volt a világ. Óriások vették bölcsőmet körül. Mozdulataikat ellestem, nyelvüket megtanultam, és egy napon tisztán megértettem, mikor az egyikük így szól: „kisfiam!”

Tudni sok mindent lehet, de kiismerni sosem, minek lelke van, titka van!

Fákról, virágokról, madarokról akkor is szólni kellene, amikor nincsenek jelen.

Jó szülők! Nektek még nyílt virág a réten, nemes virág a kiskertben, muskátli és jégvirág az ablakban... Nekem már csak az emlékek nyílnak.

Ősszel rövidülnek a nappalok és elfogy a fény. Az a kevés mi megmarad, kétszeresen ragyog majd! Hányszorosan fénylett ama betlehem!

Válogatta Császár Ferenc

Köszönet a „Segíts a rászorult gyermekeken” akció gyűjtésben résztvevőknek:

1. Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola (Endrőd) Ladányi Gáborné igazgató
2. Szt. Gellért Katolikus Általános Iskola Kiss Pál igazgató
3. Kiss Bálint Általános Iskola (Gyoma) Fülöp Istvánné igazgató
4. Kner Imre Gimnázium (Gyoma) Dr. Kovács Béla igazgató
5. Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium (Gyoma) Gubucz József igazgató
6. Városi Zene-és Művészeti Iskola (Gyoma) Holubné Hunya Anikó igazgató
7. Körösmenti Táncegyüttes Alapítvány (Gyoma) Wolf Tünde vezető
8. Kner Nyomda Rt. (Gyoma) Papp Lajos igazgató
9. Zöld Endre és családja - cukrászvállalkozó
10. SIKÉR Kft. Gyomaendrőd
11. „PANNI 90” Könyvkiadó - Békéscsaba
12. Városi Családsegítő Szolgálat Czikkely Erika intézményvezető
13. Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete
14. „Élet-Másokért” Egyesület - Gyomaendrőd
15. fr. Heim Sándor ceremónia mester és kommandátor úr
16. Takács Zoltán 10. A osztályos tanuló
17. Hevesi Nagy Anikó - művésztanár
18. A Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium Énekkara
19. A versmondók és a népi táncos párok
20. Cserháti Ferenc - énektanár - Mezőtúr
21. Vaszkó Sándorné dámaasszony Gyomaendrőd
22. Vaszkó András, a Dózsa György utcából - Endrőd
23. Berényi Nagy Péter - azaz Tücsök Peti, a televízióból, mesekönyveiből ismert író, önkifejező - Békéscsabáról
24. Bagossy Lajos református lelkész Üriből
25. Németh Miklós Attila a Kossuth Rádió „Mi idők”-c. műsor főszerkesztője
26. Vass László - Budapest
27. Mag Lajos plébános úr
28. Neibort László és családja
29. A Gyomai Egyházközség minden tagja, akik adományokkal segítettek
30. Az iskolák pedagógusai és nem utolsó sorban diákjai
31. Annak a sok ismeretlen arcnak és névteleneknek, akiket az idő rövidsége miatt nehéz lenne felsorolni.
32. A sajtó jelenlévő képviselői és tudósítói
33. és végül azoknak a gyerekek, fiúk, lányok, felnőttek, akik ma eljöttek ide és szemtanúi voltak egy kezdeményezésnek, melyet minden évben szeretnénk megrendezni az adventi (decemberi) időszakban

KÖSZÖNJÜK:

Fr. Ungváry János, Dm. Vaszkó Sándorné, Vaszkó András

„Kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgesetek és ajtót nyitnak nektek!” (Mt 7,7)

December 7-én kelt az a levél, melyen jóteköny célú gyűjtésre szólították fel Gyomaendrőd lakosságát, „Segíts a rázorult gyermekeken” jelszóval. S kérelmük meghallgatásra talált. Seregnyi játék, könyv, ruházat gyűlt össze. Megható volt az együttérzés, mely oly széles körben jelentkezett ki városunkban.

És elérkezett az ünnepi óra!

December 18-án a délelőtti órákban a Gyomai Katolikus Templomban a rászorult gyermekek részére összegyűjtött adományokat ünnepélyes keretek között adták át a Templomos Lovagrend Tiszánúli Központja nevében **Fr. Ungvölgyi János**, az Élet Másokért Egyesület nevében **Dáma Vaszkó Sándorné**, és a Kezeszténydemokrata Szövetség Gyomaendrői Szervezete nevében **Vaszkó András**.

Az ünnepség **Mag Lajos atya** megnyitó szavaival kezdődött, aki emlékezte-

tett Jézus parancsára, az egymás iránti szeretetre. Az adventi koszorú három gyertyájának meggyújtása után a jelenlévő templomos lovagok az oltár előtt elimádkozták a lovagrend ökumenikus imáját. Majd **Fr. Heim Sándor** **ceremóniamester és kommandátor** az adventi gyertyának lángját átadta a templomos lovagrend tagjainak, ami azt jelentette, hogy máától megkezdte működését a lovagrend Gyomaendrődön. Majd a lovagok elindultak, hogy a templomban a padokon elhelyezett gyertyákat is meggyújtsák. Így **a szeretet lángja lobogta be az egész templomot**. Ez után a jelenlévő ceremóniamester pár szóval ismertette a Lovagrend megalakulását és történetét, és jelenét. Mint mondotta: **”ha Krisztust követjük jó úton járunk.”**

Ezután az iskolák adtak szép műsort. Elsőnek a Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium diákjai énekeltek

Cserhát Ferenc vezetésével, a külön erre a célra írott művel, azután Nagy Andrea 9. b osztályos tanuló mondta el Jókai Mór: „Melyiket a kilenc közül” c. novelláját. A Városi Zene és Művészeti Iskola növendékei következtek szóló hangszerekkel.

Ez után **Kondor Mária 10. oszt. tanuló** mondta el Juhász Gyula: „Karácsony felé” c. versét.

Az ünnepség végén **Ungvölgyi János** olvasta fel **Bagossy Lajos ref. lelkész** levelét és egy kislány üzenetét, amit a küldött csomaghoz írt, és ismertette azokat közintézményeket és magán személyeket, akiknek az adakozása révén ez a nap megszülethetett, s mint mondotta: „Isten fizesse meg jóságukat, a betlehemi Kisjézus meleg szeretete hassa át egész életüket, cselekedetüket, mindennapjait családjuk körében.”

Tudósított: Császár Ferenc

Megyei hírek

November 15-én Ausztriából **Gmundeni tantestület** érkezett a gyulai Pánczél Imre Gyógypedagógiai és Pedagógiai Szakszolgálati Intézménybe. A három napos szakmai tanácskozás célja: Európai Unió közös pályázat benyújtása. **Dr. Pelcsinszki Boleszláv alelnök** fogadta és köszöntötte a vendégeket a Megyeházán.

November 29-én **Dr. Pelcsinszki Boleszláv alelnök** a Megyeházán fogadta a NATO tájékoztató csoportját. A csoportot **Kovács Imre őrnagy** a **H. M. munkatársa** vezette.

A NATO Európai Főparancsnokságától érkezett tisztek előadást tartottak a szövetség történelméről, szervezeti felépítéséről, működéséről, a jelenlegi küldetésükről, a biztonságpolitikai változások hatásairól, Magyarország szerepéről, a NATO és EU viszonyáról, a Prágai találkozó következményeiről.

December 6-án a délutáni órákban került sor a Munkácsy Mihály Múzeumban **Békéstáji Művészeti Társaság jubileumi kiállítására**. A kiállítást **Velkey Gábor Békéscsaba alpolgármestere** nyitotta meg. Bevezetőt mondott **Cs. Tóth János művészeti író**. A rendezvény házigazdája **Dr. Szatmári Imre megyei múzeumigazgató** volt.

December 13-án a **Megyegyűlés jóváhagyta a Békés Airport Kft üzleti tervét**. Részletek az üzleti tervből: **Feladat:** A békéscsabai repülőtér bekapcsolása a nemzetközi forgalomba. Külföldi és hazai befektetők bevonása a fejlesztő és üzemeltető társaság működtetése.

Fő cél: a repülőtér üzemeltetése, ingatlanjainak hasznosítása, EU és hazai erőforrások pályázati megszerzése, üzleti tanácsadás, rendezvényszervezés.

Megyei Közgyűlés december 13-i ülésén napirend előtti felszólalásában **Dr. Kulcsár László a Mezőgazdasági Bizottság tagja**, valamint a **Megyei Gazdakörök elnökeként** is indítványozta, hogy a testület forduljon a Kormány felé az alábbi határozati javaslattal: „Békés Megye Képviselő-testülete az Önkormányzati törvény 101 § (1) bekezdés b.) pontja alapján intézkedés megtételét kezdeményezi a Kormányzatnál a sertéspiacot és a termelőket sújtó tartós válság gyors és hatékony megoldására. Kezdeményezzük, hogy a Kormány terjessze a Parlament elé azokat a jogszabályi változásokat, amelyek alapján az EU csatlakozásig hátralévő időben biztosítják az ágazat működésének zavartalanosságát.” A Közgyűlés a határozati javaslatot elfogadta.

Békés Megye Képviselő-testülete december 13-i ülésén döntött a közgyűlést képviselők személyéről. Megválasztotta a Békés-Bihar Megyei Vegyesbizottságot, melynek elnöke: **Nagy Mihály**, tagjai: **Császárné Gyuricza Éva**, **Kaszai János**, **Matuska Sándor Macsári József**.

Ugyancsak a Képviselő-testület döntése alapján a gyomaendrői székhelyű Területfejlesztési Önkormányzati Társulásban a Megyei Önkormányzat képviselője **Dr. Kovács Béla**.

A decemberi megyei gyűlésen **Császárné Gyuricza Éva felszólalásában** kérte a megyegyűlés elnökét, hogy a Kormány által elutasított Gyomaendrődöt érintő 2 címzett támogatás ügyében vesse be minden lehető tekintélyét. Sajnálatos tény ugyanis, hogy Gyomaendrőd városnak a belvízrendszer elvezető rendszerének kialakítására címzett támogatási igényét, és a Kis Bálint Általános Iskola mintegy 650 millió forintos re-konstrukciós címzett támogatási igényét a Kormány elutasításra javasolta.

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ

januári programja

18-án 18 órától Pótszilveszter a Barátság Club szervezésében
23-án 9 órától 12 óráig ruhavásár
25-26-án 8 órától galambkiállítás
31-én 8 órától 12 óráig ruhavásár

A Közösségi Házban működő civil szervezetek és klubok a továbbiakban is a szokott időben tartják összejöveteleiket.
Békés, Boldog Új esztendőt kívánnak a Közösségi Ház dolgozói

Öt éves a Gyomaendrődi Siketekért és Nagyothallókért Alapítvány 1998. október 10-én két fő alapította: **Ujházi Ernő Dezső** és **Vaszkó András**. Az alaptőke 50.000.-Ft. Célja: lehetőséget biztosítani a rászorulóknak szociális helyzetének támogatására, pályázatok elnyerésére, segítséget nyújtani gyógyászati segédesszközök beszerzéséhez. Ezen kívül az Alapítvány feladata kirándulások s az együttlét kiteljesedésének szervezése.

Bevételük döntő részét magánszemélyek adják, melynek kamatai 20 %-a növeli az alaptőkét, 80%-a fordítható a fent közöltekre. A bevétel másik részét az önkormányzat támogatása adja. A szabad pénzeszközök felhasználásáról és a segélyezésről az 5 fős kuratórium dönt. 2002. október 1-jén új elnöket és kuratóriumot választottak. Elnök: **Gonda Zoltán**, kuratóriumi tagok: **Paróczai Elek**, **Pap Jánosné**, **Schubkégel Erzsébet**, **Ivanics Zsuzsanna**. Tagságuk jelenleg 36 fő. Alaptőke: 182.510. APEH 1%-ból bevétel: 5.371.-Ft.

November 13-án megalakult a „**Kincs az Életed Közhasznú Alapítvány**”. Célja: Gyomaendrődön fogyatékkal élő emberek életminőségének javítása, a már meglévő szociális intézmény támogatása. Alapítók: **Dinya Zoltánné**, **Farkasinszki Zsuzsanna**, **Kjss Jánosné**, **Schubkégel Erzsébet**. Kurátorok: **Császárné Gyuricza Éva**, **Bukva Csilla**, **Fülöpné Kis Erzsébet**, **Dinya Zoltánné**, a kuratórium elnöke **Dr. Jánosik Bertalanné**.

November 22-én a **Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium szakképzési napot tartott**, melyen **Dr. Pelcsinszki Boleszláv** a megyei önkorm. alelnöke és **Nádor István** osztályvezető-helyettes is részt vett.

December 3-án a „**Fogyatékosok napján**” meglátogatták az Endrődi Rózsakert Otthonban az ott lévő gyermekeket a „Kincs az Életed” Alapítvány alapító tagjai és kurátorai, akik a közelgő mikulásra is gondolva ajándékokat vittek a gyermeknek. Az alapítvány alapító okiratát kis ünnepség keretében átadták **Gellai Marika** intézményvezetőnek. A gyermekek örömeiket verseléssel és énekléssel fejezték ki.

December 19-én a karácsonyi ünnepre több gyermek hozzátartozója, és az otthon lakói is eljöttek. Meghatódva hallgatták a gyermekek ünnepi műsorát, aki szép ajándékokat is kaptak az alapítványtól.

December 14-én tartotta **hagyományos karácsonyi ünnepségét a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete**, a **Nyugdíjas Polgári Egyesülettel** közösen, ahol kedves műsorral, közös énekléssel és vacsorával ünnepeltek. Az ünnepségen részt vett **Domokos László** országgyűlési képviselő is.

December 4-én a szokásos szerdai nap estéjén Mikulás várással összekötött jó hangulatú karácsonyi találkozója volt a **Galaktika Kör baráti társaságnak**. Amely egyben Öév búcsúztató is volt. A

hosszúra nyúlt beszélgetés miatt ezúttal nem kerülhetett sor érdekes filmek bemutatására sem. Örömmünkre szolgált – mondotta **Frankó Károly** doktor úr, a Kör vezetője, - hogy sok régi barát is eljött erre a napra, velünk ünnepelni.

A legközelebbi találkozóra jövőre, január 8-án kerül sor.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadéinkba szebb Jövő!

Timár Máté

Szmola Sándor kerékgyártó, (bognár)

Endrőd,
1912 – 2002

Endrőd történetét böngészve sem az alapító lakosok közt sem a tatárjárás és török pusztítás idején nem leltem Szmola nevű családot. Sőt az újratelepülők közt sem jelzik. Minden bizonnyal Mária Terézia idejére esik megjelenésük, azaz 1700-as évek végén valószínű. Annyi bizonyos, hogy az 1800-as években már több Szmola nevű család lakja Endrődöt. A fennmaradt írások szerint a pásztorokodással és főleg iparral foglalkozó családok, becsületes munkával a falu jobb módú tagjai közé tartoztak. A katolikus hithez kötődtek.

Az apa Szmola József az 1800-as évek vége felé a balai pusztán élve kevés földön gazdálkodó, pásztorokodó ember volt. Felesége Timár Rozália tósgyökeres endrődi volt. Az első endrődi kirajzaskor az 1900-as évek kezdetén sógorával kivándorolt Amerikába. Ott szorgalmas munkával összegyűjtötte keresetét és pár év multával hazajött szülőfalujába, földet vásárolt, megteremtette a család megélhetését. Házasságukból szépszámú gyermek született; József, Imre, Sándor, Péter Ilona, Mária, és Gizella. A fiúk valamennyien iparosok lettek. Olyan pályát választottak, ami a falu életében nélkülözhetetlenül fontos volt: kovács, bognár, cipész. Az apa évekig községi rendőr volt, majd a nagylaposi uradalom kulcsárjaként tevékenykedett.

Érdemes itt elmondani, hogy a nagymama, ki szentasszony hírében élt, a búcsúokkal zárandokúton eljutott még Rómába is.

Sándor, a harmadik gyermek, akiről történetünk szól, 1912-ben született. Az elemi iskola 3 osztályát Orbók János tanító vezetése alatt végezte, persze csak októbertől a tavasz beálltáig, mert a családi gazdaságban az ő munkájára is szükség volt. A megrövidített iskolaév alatt is sikerrel végezte tanulmányait. Már 12 évesen Pintér Bálint jó nevű mesterhez szegődött kerékgyártónak. Persze az akkori szokások szerint a mester gazdaságában is segítenie kellett. A húszas évek végén az Ipartestület vezetői méltányosnak tartották segédde nyilvánítását, miután szakmailag és erkölcsileg példásan megfelelt. Katona éveit Szegeden töltötte. A vidéki vándorút következett: a harmincas években Okányban, Gyomán, Vésztőn, Komádiban szorgoskodott, ahol 24 évesen feleségül vette Polgár Irmát, 1936-ban kötöttek házasságot, egy gyermekük született: Sándor. Endrődön telepedtek le. A 40-es években az Ipartestület vezetőségi tagja lett. Kiváló tanulókat nevelt, közülük néhányat említhetek: Szmola Imrét Kondoros tanyáról, Papp Zoltánt Ecsegfalváról, Sóczó Eleket az endrődi motor, majd kocsí múzeum alapítót Ebből az időből származnak azok az igényes munkával elkészített lovas szánok, melyek valahol talán még fellelhetők.

1944-ben frontszolgálatra vitték. Fogságba esett, át kellett élnie az ukrainai táborok borzalmait. (A tábor 1500 lakójából 1000-en elpusztultak) 1945-ben tért haza súlyos betegségét túlélve. Egészsége helyreállta után a hatvanas évek elejéig önálló kisiparosként tevékenykedett, mint kocsigyártó, bognár. Ebből az időből származik az a szépen megmunkált paraszt lócsós szerkelet is, amit Szmola Béla, az aranykezü kovácsmester vasalt, s amely még ma is megtalálható Panyicza Mihály gazdaságában. A tévesztés korszakában előbb a Gyomai Kisipari szövetkezetnek volt alapítója, majd az Endrődön megalakult Mezőgazdasági Szövetkezetnek is alapítója lett. Később a Győzelem Tsz-ben működő ipari egység csoportvezetője volt. Az ötvenes években az ipartestület elnöke volt.

Nyugdíjazása után műhelyében folytatta mesterségét. Keze munkáját örzi örök időkre Réthy atya idejében készített új oltár, melybe szívét-lelkét adta, s amely méltó része immár a jövő évben két évszázados templomunknak. Hálás szívvel gondol rá az utókor.

Felesége 1988-ban halt meg. Ezután már csak munkájának élt, ami volt bőven. Bútorokat, használati tárgyakat készített. Alkotásai, művészi színvonalú munkája messze ismert volt, még a fővárosban is. Bár nem tanulta az asztalos mesterséget, mégis jól bánt a kemény és puha fával, melyet bizonyít, hogy sok endrődi lakásban büszkén őrzik faragott bútorait, faragott ajtóit és sok más egyedi művészi faragványait; vázák, madarak és sok más hasonlóságot. Lakását szinte múzeummá varázsolta. Keze munkáját dicséri a templomunkban található két faragott zászlórúd is, és azok a jellegzetes endrődi fakeresztek, amelyek láthatók a szarvasvégi temetőben.

90 évesen érte a halál. Felesége mellé temették a Központi Temetőben. Értékes élete végén sokan kísérték utolsó útjára. Legyen áldott az emléke.

Márton Gábor

KÖSZÖNET

Tisztelettel mondunk köszönetet a Gyomaendrődi Vöröskeresztnek, hogy adományával, mikulás és élelmiszer-csomagokkal segítette a hátrányos helyzetű roma lakosságot.

Kovács Anikó
Botos János
Szécsi Zsolt
Önkéntes aktivisták

Historia Domus

AZ ENDRÓDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE
1730-1930-IG (részlet)

Rovatvezető Császár Ferenc

1730. Paticsból építettek egy hét szobás paplakot. A lelkésznek 380 forintra menő jövedelme részletezve van az 1754-ben tartott Can. Visitatio könyvében. (I. a könyv 46. lapján.)

1731. Bíró: Georgius Molnár

Novemberben panaszt nyújtanak be a szentszéknél Pocsuk Imre papjuk ellen: „Az miném(?) galibás állapotunk vagy S. Páter Pochuk Imre plébános urunkkal” Más papot kérnek, olyat, minő S. Páter Rausz volt (Kerekiben) kívül megnyugodtunk volt.

1732. augusztusban megnyitják a panaszt: „Mint hogy pusztára szállottunk és a templomunk romladozott és annak építésére ügyekéznék, de a szegénységet nem tagadjuk, hirtelen nem lehet, mert Patronusunk nem találkozik, aki segítene”... Aki össze gyűjtene a pénzt, „hogya annyi értékünk lenne, Istenesen az építéshez kezdenék. Az inquisitióval Kovács Pál, gyulai plébános és esperes volt megbízva, de betegsége miatt káplánja, Ruthenyi János tartotta meg, aki a helybelieket kihallgatta. A vizsgálat eredménye az lett, hogy Pocsukot Rézbányára áttették, hol 1744-ben még szó volt róla. Helyébe jött.

SZTANKOVICS JÁNOS

1732-1753.

1732. Sztankovics harmadik éve működött in cura. Endrődön ekkor volt 244 lélek, 89 pár.

1733. Kezdődik az anyakönyvvezetés. Volt az évben 28 keresztelezés, 4 esketés, 21 temetés. Schola rektor Kovács Andreas.

1734. Keresztelek száma 37 – egybekelt pároké 6 – hatottaké 14.

1736. Fábry Jakab Vicarius Gen. Egy évre engedélyt ad az endrődieknek, hogy

Mastala János templom-gondnokukat alalmazni gyűjteni kiküldhessék.

Búza Andrásné – Bíró Anna temetésénél magyar, Wranáné - Valovecz Dorottya temetésénél tót szentbeszéd.

1737. Fogadalmat tesznek a közelgő pestis, s a többször pusztító marhadög és jégverés ellen, hogy Gyümölcsoltótló Karácsonyig a szombaton délutánt megülik. (L. 1786.)

1739. Pestis februártól novemberig, mely kiölte a Bonus és Mráz családot, úgy szinte Polyák, Márton, Vég Mihály, Giricz György, Barna és Sztanyik Mátyás, Pupcsó György és Szujó Andrásból többeket, mindössze 33-at. Tehát itt mégsem dúlt annyira, mint a megye egyéb községeiben, például Gyulán, hol a népség felét, s magát a plébánost is elragadta. Itt is egy berényi beteg gyóntatása után pestis gyanúja miatt a plébánosnak 10 napot kellett vesztegzár alatt töltenie. A faluban meghaltakat a temető keresztfelében, az úgynevezett Kapushalmon temették el. A kik pedig vesztegzárba voltak küzve tanyáikra, azokat csak itt, például a Bonus család tagjait Szarvas felé eső Körösöz melléki tanyájukon. (Bonus-zug!)

Született ez évben 38 gyerek, esküdtött 1 pár.

1741. Petrus Kelemen ludimagister.

1742. Gy. Csáky Miklós püspök május 15-én bérmlást és Canonica Visitatiót tartott. Bérmlált 135 férfi és 122 nőnemű, összesen 257 főt. A férfiak fele már családapa volt. Ugyanekkor a püspök harmadik harangot is áldott meg S. Imre, Urbán és Donát tiszteletére.

1744. Meghal Nidda János, 60 éves, notarius hujus possessionis.

Meghal Mohány Ferenc is, kinek hagyatékából egy hat mázsás harangot szereztek

be. A templom valamelyest már helyre volt hozva, de még sok hiányt szenvedett, s oly szegény volt, hogy a szükséges gyertyákban és fehéreneműekben is Harruckerék segítettek. Ez okból Mastala János számára másodízben gyűjtési engedélyt kér a plébános. – Bíró: Bacsa János.

1745. Meghalt „Johannes Kovarcsi, 53. annorum, magister scholae, – Bíró: Szerző Pál.

1746. július 13, s következő napokon gróf Csáky Miklós püspök ismét bérmlást és Can. Visitatiót tartott. Bérmlált 76 férfi és 85 nőt, s megáldotta a 1744-ben beszerzett hat mázsás Sz. Imre-harangot. Bíró: Hornok Ferenc.

1746. július 18-án a Körösbe fült Sterneckzy János notarius Endrőd.....?

Zombok vagy Zsámboki után a kántortanítói és jegyzői hivatal már külön volt választva. Jegyző lett Tezarovics Mihály.

1747. Bíró: Bacsa János

1748. Hlatki Ferenc egyházfi lesz. Az első alkalmasint Mastala volt, aki a templomra kéregetett. Ugyanezen évben himlőjárvány volt. Bíró: Szabó András.

1749. Bíró: Kapus György

1753. Február 8, Meghal Sztankovics János, kora 46, plébánoskodása 20. évében, mint „porochiae et templi (si illustr. Dni Baronis Francisci Harrucker patroni Ecclesiae abundans gratia accessisset) restaurator, inchoator!” Ez van róla az anyakönyvben megjegyezve. Temette Urbanovics, gyulai esperes-plébános; assistáltak: Gorliczki, Csabának első papja és Machovics, Szentandrásnak első plébánosa. Tehát jelen volt Békés megye összes élő papja. Sírját a templomban jelölték ki.

Bal felső kép: iparosok

a fénykép készült 1910-ben Endrődön, Szurovecz István csizmadia mester műhelyéről Jelenlevők a csizmadia segítők közepén: Szurovecz István csizmadia mester

Bal alsó kép: Iparosok a 39-40-es években

- 1-
2. Gubucz Vince
3. Canadás Timár Jóska
4. Canadás Timár Ágoston
5. Majoros György
6. Kurilla Bálint
7. -
8. -
9. Valach Ákos
10. -

Joob oldali kép: Gyuricza Mihály 1867-1948. bognármester

Fényképalbum

Katolikus oldal

JANUÁRI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
január 12-én, és 26-án, vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 óra-kor vasárnapi előesti mise.

A katolikus hit elemei (15)

V. A Tízparancs (2)

2. Isten nevét hiába ne vedd!

1. A második parancsolat azt parancsolja, hogy Isten nevét tartsuk tiszteletben.

2. Isten nevének, Jézus Krisztus, a Szentlélek, valamint a Boldogságos Szűz és a szentek nevének mindig meg kell adni a kellő tiszteletet.

3. Isten nevében tett ígéreteinket meg kell tartanunk.

4. A második parancsolat elleni bűnök a következők:

Káromkodás: sértő kifejezés használata Istennel vagy a vallással kapcsolatban. Ide tartozik az is, ha Isten nevét használják fel bűnök elleplezésére, népek leigázására, emberek megkínzására vagy megölésére.

Hamis eskü: Isten nevének tanúságra szólítása valami hazugság mellett.

Esküszegés: Isten nevében tett ígéret, amelyet nem szándékozunk megtartani.

Atkozódás: Isten nevének használata ártó szándékkal.

Esküdözés: Isten nevének szükségtelen idézése jelentéktelen ügyekben.

5. Minthogy Isten a keresztségben kapott nevünkön szólít bennünket, minden keresztény ember keresztnéve szent. A második parancsolat azt kívánja, hogy tiszteljük mások nevét.

3. Az Úr napját szenteld meg!

1. A katolikusok azzal szentelik meg a vasárnapokat és kötelező ünnepeket, hogy szentmisén vesznek részt.

Ennek a kötelezettségnek bármikor eleget lehet tenni az előző napi délután négy órától kezdve az illető napon éjfélig.

Szentmisén kell részt venni. Nem-katolikus szertartáson való részvétel nem eleget.

Ha valaki beteg, vagy képtelen teljesíteni a kötelezettségét, akkor mentesül alóla.

Ha egy megkeresztelt katolikus személy, aki már tudatában van eme kötelezettségének, úgy dönt, hogy nem vesz részt szentmisén vasárnap vagy kötelező ünnepen, halálos bünt követ el.

2. A vasárnap a pihenés napja. Ezen a napon ne végezzünk fölösleges munkát.

Ez a nap szolgálja családi, kulturális, társadalmi és vallási életünket.

4. Atyádat és anyádat tiszteld!

1. Ez a parancsolat azt parancsolja, hogy tiszteljük mindazokat, akiknek Isten hatalmat adott, különösen szüleinket. Ide kell azonban érteni a tanárokat, vezetőket, egyházi és világi hatóságokat és tisztviselőket is.

2. A gyermekek engedelmeskedjenek szüleiknek mindenben, a bünt kivéve.

3. A gyermekek kötelesek segíteni a szüleiket, ha azok már idősek, ha betegek és segítségre szorulnak; és kötelesek imádkozni értük.

4. A gyermekek tisztelettel és engedelmességgel tartoznak mindazoknak, akiknek a gondjára vannak bízva. Ilyenek lehetnek például a nagyszülők, más rokonok, alkalmi felügyelők, tanárok, edzők stb.

5. Ez a parancsolat azt is megkívánja, hogy a szülők gondoskodjanak gyermekeiknek mind lelki, mind anyagi javairól.

A szülők gondoskodjanak gyermekeik számára olyan nevelésről, amely szükséges ahhoz, hogy erkölcsös életet éljenek. Ez általában azt jelenti, hogy a szülők válasszák ki az iskolát gyermekeik számára. Még fontosabb, hogy a szülők tanítsák meg gyermekeiket az Evangéliumra. Hasonlóan, tanítaniuk kell a szülőknek a gyermekeket a keresztény erényekre is mind szóval, mind példával. Legyenek gyermekeikkel tü-

JANUÁRI ÜNNEPEK

1. szerda: Újév, Szűz Mária Isten Anyja
2. csütörtök: Nagy Szent Vazul, Nazianzi Szent Gergely
3. péntek: Jézus Szentséges neve
5. vasárnap: Vízkereszt
7. kedd: Penyafori Szent Rajmund áldozópap
12. vasárnap: Urunk megkeresztelkedése
13. hétfő: Szent Hiláriusz püspök, egyháztanító
15. szerda: Remete Szent Pál
17. péntek: Szent Antal apát
18. szombat: Árpád-házi Szent Margit szűz
19. vasárnap: évközi 2. vasárnap
20. hétfő: Szent Fábán és Sebestyén
21. kedd: Szent Agnes szűz, vértanú
22. szerda: Szent Vince diakónus és vértanú
24. péntek: Szalézi Szent Ferenc püspök, egyháztanító
25. szombat: Szent Pál apostol megtérése
26. vasárnap: évközi 3. vasárnap
27. hétfő: Merici Szent Angéla
28. kedd: Aquinói Szent Tamás áldozópap, egyháztanító
31. péntek: Bosco Szent Jánosáldozópap

relmesek, amikor megfeddik őket okos szavakkal. Kívánják meg gyermekeiktől a tiszteletet és engedelmességet. A mai világban a szülőknek különösen éberem kell figyelniük, hogy gyermekeik milyen televízió-műsorokat, videókat és filmeket néznek meg.

6. A szülők tartsák tiszteletben azt a hivatást, amelyet Isten a gyermekeiknek ad.

Tisztelniük kell ilyen módon azt is, ha valamelyik gyermeküknek szerzetesi vagy papi életre van hivatása. Sőt, biztatniuk is kell gyermekeiket, hogy vegyék észre, ha Istentől ilyen hívást kapnak.

7. Az állami hivatalok tartoznak tiszteletben tartani minden egyes embert és minden egyes ember minden jogát.

8. Ez a parancsolat minden állampolgár kötelességévé teszi, hogy a társadalom javát szolgálja.

Hazánkat hálával és szeretettel kell szolgálunk. Ez abban nyilvánul meg, hogy szavazati jogunkat gyakoroljuk, adót fizetünk, és hazánkat védelmezzük.

9. Ha azonban egy törvény ellentétes az erkölcsi renddel, az állampolgárok kötelesek megtagadni az engedelmességet.

A kat. oldalakat szerkeszti: Iványi László plébános

Még egyszer az új rózsafüzér titkokról

A rózsafüzér világosság titkai, ahogyan 2002. dec. 3-5-i gyűlésén a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia jóváhagyta, tehát ez a *hivatalos fordítás*.

A világosság titkai:

1. aki a Jordán vízében megkeresztelkedett.
2. aki a kánaai menyegzőn kinyilvánította isteni erejét.
3. aki meghirdette Isten országát.
4. aki a Tábor hegyén megmutatta isteni dicsőségét.
5. aki az Eukarisztiában nekünk adta önmagát.

Mikor imádkozzuk az egyes titkokat?

- Örvendetes: hétfő, szombat
Fájdalmas: kedd, péntek
Dicsőséges: szerda, vasárnap
Világosság: csütörtök

Karácsony Szenteste a hunyai gyerekek karácsonyi játékot adtak elő a templomban. A gyerekeket az iskola tanárnői és a hitoktató tanította be.

Az endrődi hittanosok is szép karácsonyi játékkal örvendeztették meg az éjféli misére gyülekezőket. A gyerekeket betanította a hitoktató.

Február 9-én, szombaton este 6-kor ismét megrendezzük a farsangi egyházközségi vacsorát a Közösségi Házban. Jegyek kaphatók a plébánián.

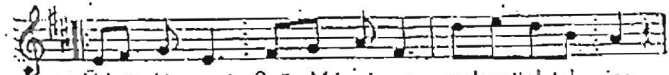
Százmillió

A Való Világ egyik kiszavazásán játékos kedvű honfitársaink 850 ezer szavazatot adtak le emelt díjas telefonon vagy sms-ben. Ezzel legkevesebb százmillió forintot költöttek el. A magyar gyermekegészségügy megsegítésére rendezett Aranyág című televíziós műsorban legutóbb 11 500 000, azaz tizenegy és fél millió forint adomány gyűlt össze. Ez a való világ.

92. AZ ÚR ANGYALA KÖSZÖNTÉ

Az Úr angyala köszönté szép Szűz Máriát,
És szűz méhébe fogadá ál-dott szent Fiát.

Üdvözlégy szép Szűz Máriá, malasztal teljes,
Ki le szállott mennyből hozzád, a kegyes Krisztus,

Áldott vagy az asszonyok közt, az Úr van veled,
Áldott legyen szűz méhednek gyümölcse, Jézus!

1. Az Úr angyala köszönté szép Szűz Máriát, / És szűz méhébe fogadá áldott szent Fiát.
  2. Íme, én vagyok az Úrnak hív szolgája / Légyen nékem igéd szerint szent akarata.
  3. És az íge -testté lett és köztünk lakozék, / Szentlélekisten malasztja ránk harmatozzék.
  4. Imádkozzál miérettünk Istennek anyja, / Szent angyali seregeknek szűz királynéja.
  5. Méltók legyünk szent Fiadnak ígéretire, / Bemehessünk tehozzád az örök életbe.
  6. Majd ha eljő életünknek végső órája, / Szent nevedre kérünk téged, szép Szűz Mária.
  7. Jöjj el akkor, vigasztald meg bús szíveinket, / S holtunk után mennyországba segítsd lelkünket.
- (Minden vers végén: Üdvözlégy szép Szűz Mária, malasztal teljes, / Áldott vagy az asszonyok közt, Úr van tevéled, / Ki leszállott hozzád mennyből a kegyes Krisztus, / Áldott legyen szűz méhednek gyümölcse, Jézus!)

„Holtomiglan, holtodiglan”

„Holtomiglan, holtodiglan” - ezzel az üzenettel szólítja meg az embereket 2002. december 1-jén kezdődő kommunikációs programjában a Magyar Katolikus Egyház.

Az egy évre tervezett akció során - bevezetőül - decemberben és februárban 400 óriásplakáton lesz látható a kicsi gyermekének örvendő fiatal házaspár alakja. Az esküvői képről fotográfián megjelenített ded-szülők a keresztény hagyomány és a szülői példa jelenvalóságát érzékeltetik.

A házastársi hűség értékét állítja most induló kommunikációjának középpontjába a Magyar Katolikus Egyház. A férfi és a nő egész életére szóló, esküvel megerősített házasságát Egyházunk szentségnek vallja, és Istentől megáldott életformának tekinti. A házastársi szeretet és összetartozás - minden törekénysege ellenére - Istent, az Ő szeretetét teszi jelenvalóvá ezen a világon.

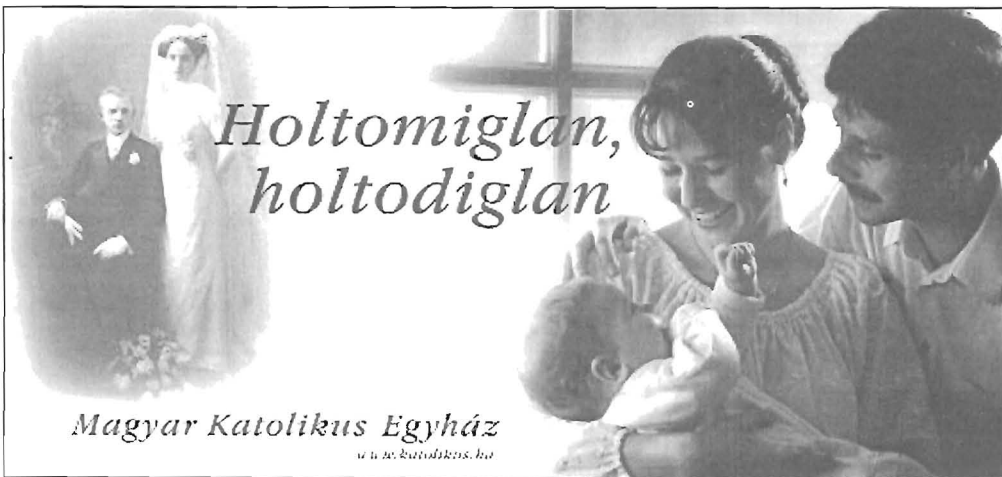
A „Holtomiglan, holtodiglan” üzenettel, - amely évszázadok óta a házasságkötési szertartás esküszövegének része - kisméretű plakátokon, templomok hirdetőtábláin és egyházi intézményekben is találkozhatunk az elkövetkező esztendőben.

A családi élet és a házasság intézményét ért hatalmas hatásokra válaszolva a Magyar Katolikus Egyház arra hív mindnyájunkat, hogy hirdessük a házastársi elköteleződés gyermekeink jövőjét is meghatározó erejét.

A kommunikációs program üzenetét Egyházunk - társadalmi célú hirdetés-ként - hanghordozókon és videó-filmeken is szeretné megjelentetni az Országos közszolgálati és kereskedelmi, a regionális és helyi médiumokban, valamint az írott sajtóban.

2002. november 26.

Dr. Veres András
püspök, az MKPK titkára

Magyar Katolikus Egyház

www.katolikus.hu

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

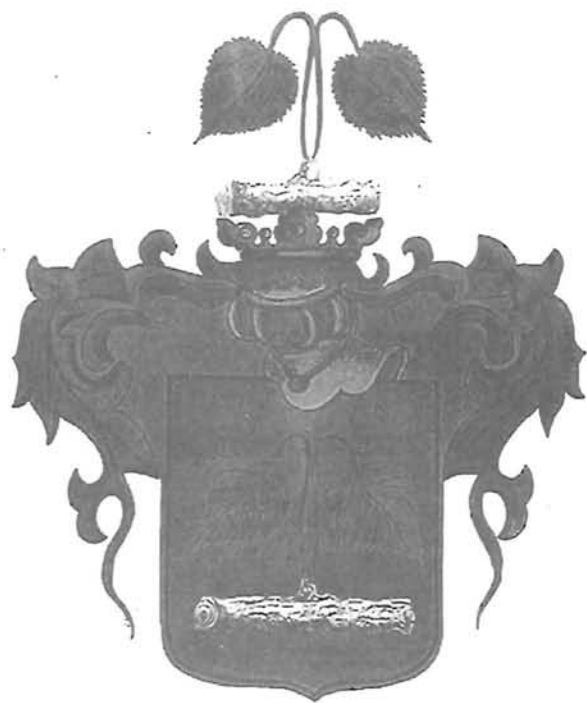
Lorántfy (Loránthffy) család

Kálmán király korában jöttek Magyarországra. A család Ratold és Olivér nemzetségéből való Apulia Caserta városából. Négy nagy családfára osztozó águk: Leustach, István, Olivér, Roland. Majd ezek is több ágra osztozódtak. A Leustach ágból (kik IV. Béla korában éltek) származó II. Lórántról vette fel a család a Lorántfy nevet.

György kinek édesapja II. Lóránd, Gömör vármegye főispánja volt, ki sok harcot vívott a birtokaira betörő Griska csapatával. Griska Cserke várát később elfoglalta, amit csak Hunyadi Mátyás fogalt vissza 1460-ban, és adta vissza Lorántfy Györgynek.

A család közel félszáz tagjáról kevés adatunk maradt: azt tudjuk, hogy I. László ágából származó Miklós 1505-ben a rákosi országgyűlésen Gömör vármegye követe, IV. János 1580-ban Gömör és Zemplén megye alispánja, III. László nevét 1571-1578-ban említik, ki Szadváráról követként járt Bebek császári tábornokhoz, Lorántfy Mihály, ki tekintélyes dúsgazdag úr volt, 1611-ben Thurzó György nádorral Tokajban béketanácskozásokon vett részt, s a sárospataki református iskolának egyik alapítója volt. A továbbiakban csupán még két nevet említünk meg.

Zsuzsanna, ki 1616-ban Rákóczi Györgynek előbb Borsod vármegye főispánja, majd Erdély fejedelmének neje, s vele hozományként szállott Sárospatak a nagy nevű Rákóczi házra. "Lorántfy Zsuzsannát pedig nem csak a sárospataki ref. collegium tiszteli, mint iskolája egyik fő megalapítóját, de a magyar történelemben is legszébb emlékü honleányai között, mint a női erények egyik legnagyobb példáját mutatja föl" írja róla Nagy Iván Magyarország családai című lexikonában. (L. Ö. 170 p.) A Rákóczy birtokok kezelése mellett nagy gondot fordított a sárospataki kollégium fejlesztésére. Kitűnő tanárokkal népesítette be. Ösztöndíjakkal segítette a diákokat, hogy a holland és angol egyetemeken tanuljanak, s a teológiai továbbképzésre ösztönözte őket. Nemcsak a sárospataki kollégiumot, de a nagyváradi, debreceni, kolozsvári és gyulafehérvári református főiskolákat is hathatós támogatásban részesítette, melynek szép példája volt, hogy rendelkezésükre bocsátotta a sárospataki családi és a gyulafehérvári fejedelmi nyomdát. A református teológiai írókat szívesen fogadta házában, s nagy kedvvel vett részt a teológiai vitákban. Könyvet is írt, melynek címe: Móses és a Propheták. 1641-ben jelent meg Gyulafehérvárott. E könyv nem egyéb, mint egyszerű antológia: szentírásbeli helyek, egybeállítva a

református vallás 45 hitágazatának "győzhetetlen igazságtételei"-vel. Ebből eredően a jezsuitákkal vitába keveredett s Rákóczi a felesége durva megsértésével vádoltatván, panasszal élt III. Ferdinándnál. A per azonban minden eredmény nélkül zárult le. Zsuzsanna rendkívüli szervező képessége megmutatkozott akkor, midőn férje a felső magyarországi hadjáratban volt 1644-45-ben. Ekkor a kormányzást György fia vitte s ő fogadta a csapatokat, azokat férje után küldte, gondoskodott a várak felügyeletéről, az Erdélybe küldött foglyok ellátásáról, a hadak pontos fizetéséről. Férje 1648-ban bekövetkezett halála után fiával Sárospatakra vonult vissza és élete alkonyán majdnem kizárólag jótékonyágnak szentelte életét. Elhunyt 1660. április 18-án.

Mária, Zsuzsanna nővére, ki Apafy Istvának férje volt, 1681. április 29-én, 61 éves korában halt meg, s halálával a "Lorántfy nevet sírba vitte."

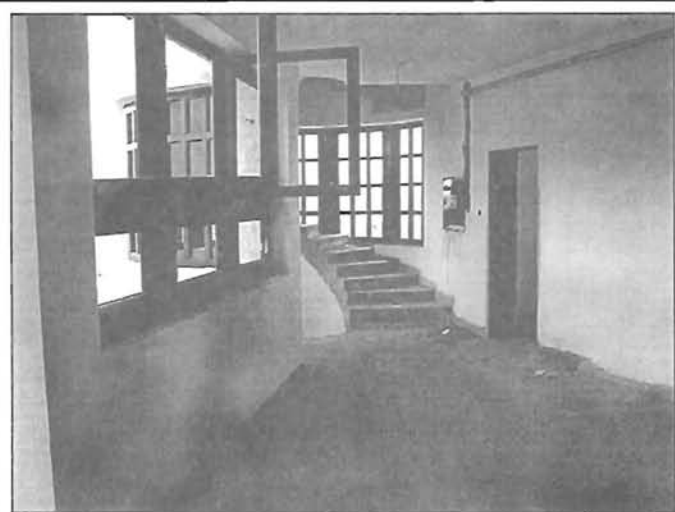
Az ablak teszi a házat

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd,

Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

A tél ellenére is tovább épül a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola tornaterme, és új tantermei.

December 12-én a délelőtti órákban a Községi Ház zsúfolásig megtelt emeleti nagytermében vette kezdetét a 110 éves évfordulós ünnepség. Bárdi Zoltánné óvodavezető üdvözlő szavai után, majd a Polgármester úr megnyitói beszédét követően került sor Fülöp Imréné nyugdíjas vezető Óvónőnek az endrődi óvodák történetét felidéző visszatekintésére.

Szavaiból idézünk:

„Az 1800-as évek második felében Endrőd község népoktatásáért sokat tett Schiefner Ede helyi plébános.

1891-ben megkezdődhetek az első endrődi óvodák építésének, illetve az átalakításoknak munkálatai. A apátplébános a kisdédóvó megépítésére a hitközség a Templom utcában (a mai Blaha úti, volt Nagylány Iskola) a Szabó és Tímár portát megvette és ide kezdték építeni az egyik első endrődi óvodát. A második óvodának a Hasítás utcában (A Szabadság úti Óvoda) a Dávid-féle házat vették meg és alakították át óvodának.

1892-ben a díszes volt Nagylány Iskola épülete elkészült, s óvodának ebben az épületben az apácák részére 3 szobát, 1 kápolnát, és 1 tágas foglalkozó termet alakítottak ki. 1892 novemberében mind a két óvoda megnyílt. A felekezeti óvodába 3 gráciai irtalmas nővért szerződtettek, a másik óvodában a helyi jegyző lányai Harsányi Emma, és Ilona voltak az óvónők. E két óvoda 110 éves évfordulójának ünnepségre jöttünk most itt össze.

1897-ben az Egyháztanács püspöki engedéllyel átadta az óvodákat a községnek. Még ebben az évben Dr. Lukács Imre orvos házat a község megvette. Ez a jelenlegi Blaha úti óvoda, a régi óvoda szomszédságában. Itt nagy méretű óvodai foglalkozó szobát alakítottak ki; öltöző helyiséget, udvari wc-t, óvónő részére szolgáló lakást. Tisztálkodási lehetőség: bádóg mosdótál, néhány törölköző. Délelőtt és délután uzsonnát vittek magukkal a gyerekek. Az óvodába járó gyermekekért nem kellett fizetni. A Balaha úti óvodában Szabó Piroska óvónő, a Szabadság úti óvodában Bohus Ilona óvónő került. Munkájukért 300 Ft fizetést kaptak, a dajkák 72 Ft-ot évente.

A századforduló után mindkét óvodában egy-egy gyermekcsoport működött 60-70 fős létszámmal. A foglalkozó helység padozata súrolható padló volt. A gyermekek a fal mentén körben ültek a hosszú gyermekpadokon. A foglalkozás: ima tanulás, imádkozás, beszéd és

értelem fejlesztés, mondókák, vers, ének, mesélés és kézimunka.

A '40-es évek végén a Kántortelep és Tanítótelep beépítésével megnövekedett az óvodás korú gyermekek száma, így az Újtelepi iskola egyik tantermében **1951-ben** óvodai csoport létesült. Ebben az óvodában 1 vegyes gyermekcsoport, 1 óvónővel, 1 dajkával működött 50-60 fős létszámmal. Itt az első óvónők: Koloh Klára endrődi és Szakács Zsuzsanna szarvasi óvónők voltak.

1955-től indult meg az óvodákban az étkeztetés a napközi formájában. Addig ugyanis a gyermekek hazajártak ebédelni. A községtől 3 km-re lévő öregszőlői település is egyre fejlődött. Társadalmi szükséglet követelte, hogy ott is óvoda létesüljön.

1964-től itt is beindult az óvodai idény napközi jelleggel. Tavasztól őszig működött, osztatlan csoportban. A tananyag felismerésével egyre többen költöztek a községbe. A Nagyközségi Tanács szülői segítséggel új óvodát építtetett.

1974-ben lett kész a 3 csoportnak épült új óvoda, modern járulékos helyiségekkel, tágas csoportszobákkal, betegszobával. Az ENCI is segítette.

1980-ban azonban már szükséges volt a további bővítés. A Blaha útiban is szükségessé vált a csoportbővítés. A felszabadult szolgáló lakások átalakításával korszerű 3 csoportos óvodává lett. Az óvodák ma már mind napközis jellegűek, egész napos nyitva tartással. A

gyermekek korszerűen berendezett, jól felszerelt, esztétikus csoportszobákban vannak elhelyezve

Jelenleg az endrődi óvodák vállalkozásban működnek. A négy óvodában 8 csoportban 236 gyermek van. Ehhez 16 óvónő, 10 szakkepzettséggel rendelkező pedagógus és 2 fűtő-karbantartó látják el a feladatot. Az óvónők mind felsőfokú végzettségűek. Az óvodákban biztosított a módszertani szabadság, és élnek is a lehetőséggel az óvónők:

Blaha és Selyem úti óvodákban helyileg kidolgozott „nevelési program” szerint dolgoznak. Továbbá etnikai programot is dolgoztak ki.

Szabadság-úti óvodában „Tevékeny központú program” folyik.

Öregszőlői óvodában „integrált – fogyatékos” gyermekek nevelésével is foglalkoznak.

És végül, összehasonlításképpen láthattuk a múltból a jelenbe érve, hogy óriási fejlődésen mentek át óvodáink, mind funkciójukat,

berendezéseiket, felszereltségüket és mind a gyermekekkel való foglalkozás terén.

Végül Fülöp Imréné előadását – melyből helyszűke miatt csak részleteket közölhettünk – Váci Mihály versének két sorával fejezte be:

„Közétek elvegyülni vágyom, hogy ne legyenek boldogtalan,

s ha annak kell maradnom végül, hát ne legyenek egymagam.”

Az ünnepség keretében meleg szavakkal köszöntötték a jelen nem lévő 80 éves Véháné Tímár Irénkét, aki a '42-től '65 ig. vezette a Blaha úti óvodát. Nem feledkeztek meg a köszöntés során Dr. Palotai Ferencnéről sem, aki ez évben kapta meg 50 éves aranydiplomáját. A köszöntések sorából nem maradhatott ki Fekete Lászlóné sem, aki a '80-as, '90-es években mint óvodai szakfelügyelő segítette az endrődi óvodákat. Kedves színfoltja volt az ünnepségnek, amikor Fülöp Imre, édesanyját egykori óvónénijét, ugyanígy Dávid Mátyás is az egykori óvodás, virággal köszöntötték Fülöp Imréné.

Az ünnepséget a Selyem, Napsugár, Tulipános és Balaha úti óvodák kicsinyeinek szép „gála” műsora zárta. A nagyszámú vendégsereg ez után a földszinti teremben megtekinthette a „Jelen és múlt” fotó és gyermekrajz-kiállítást, S akinek kedve volt a rendelkezésre álló autóbusszal körútra indulhatott az endrődi óvodák megtekintésére.

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Endrőd gazdag népszokásanyagot őrzött meg és tár fel a kutatóknak. Sok archaikum és egyedi vonás is kimutatható a népszokásanyag vizsgálatokor. Köszönhető ez a falu egyediségének, másságának, a környező településekkel szemben. Endrőd, mint katolikus sziget áll a református és evangélikus települések gyűrűjében. Népe mindig is erősen vallásos érzelmű volt (részben ma is). Így a katolikus ünnepek sokasága köré gazdag népi vallásos anyag született, illetve hagyományozódott. A népszokások gyűjtését először magánemberek (falusi tanítók, papok), majd az országos kutatók végezték. Ezek a gyűjtések általában egy-egy specifikumra fókuszáltak, sokszor megelégedve néhány könnyebben összegyűjthető anyaggal.

Kiemelkedő ezért ebben a gyűjtési hullámban **Dr. Erdélyi Zsuzsanna archaikus imák gyűjtése**, mely a maga nemében és precizségében csaknem teljes anyaggyűjtést jelentett.

A megkezdett munkát kiegészítve és a falu bemutatásában teljességre törekedve a helyi Honismereti Egyesület (Honismereti Egyesület, Gyomaendrőd) nyagarányú gyűjtésbe kezdett. Mely gyűjtéssel szépen körvonalazódott Endrőd népszokásköre, társadalmi (család) szervezete, az élet nagy szükségseinek (születés, házasság, halál) szokásai, a falu társadalom-strukturális felépítése, az eljáró munkásság élete és a hagyományos étkezési kultúra. A gyűjtés tematikus elrendezésben az Endrődi Füzetek kötetében publikálásra került. A negyedik kötetben megjelent **„Vízkereszt ünnepe a Háromkirály-járással”** részletet közöljük néprajzi közlésünkben.

(A közlés a Honismereti Egyesület vezetőjének hozzájárulásával történt.)

„Vízkereszt (január 6.)

Vízkeresztkor vízszentelés van - akkor szentelték a keresztvizet. Vízkeresztkor vót a házszentelés is, akkor osztán kiszentelte a háznak (nagy szoba) mind a négy sarkát a pap. Az én gyerekkoromba úgy vót, hogy bejelentették a házszentelést, és akkor ment a pap, a kántor, meg a ministránsok. Sokáig nem tartott mentek az egyik háztú a másik. A kántor énekelte a háromkirályok énekét, a pap meg szentelte a négy sarkot. Felírták, hogy Gáspár, Menyhár, Boldizsár, csak a kezdőbetűket, oda a szemöldökfára. És akkor ott meg is vendégelték, meg is kínálták őket.

A háromkirályok napközbe vótak, inkább úgy délelőtt. Mentek tanyarú tanyára, alig ment el az egyik csapat, gyűtt a másik. A három király meg az angyal. A fejükön csákó vót, a kezükbe bot, egy meg vitte a csillagot. Kifordított bekecsbe. Az ablakot megverték: - Adnak-e a háromkirályoknak szállást? Ha azt mondtuk: - Adunk!, akkor begyűttek. Hosszú, fehér ruhába vótak az angyalok.

Hosszú csillaga vót; mint az apácarács, olyan vót a nyele, nagy hosszú. A végén egy szita vót, annak tetejibe egy csillag vót csináva, aranycsillag kivágva papírbú. Oszt ahogy mondták a verset, mindég kinyújtogatták. Borzasztó tettzett nekünk, gyerekeknek. Álltunk előtte, és akkor úgy nyitotta ránk, a fejükre. Így énekeltek:

A szent királyok, három mágusok
Úrjézus, miképp szemléljük,
Ekkép köszöntjük a Jézust:
Dicsértessük az Úrjézus Krisztus!

Három királyok új csillagot látnak
Az ő szívükben im, így gondolának:
hogy születése az új messiásnak
egy új csillagot támaszt a világnak.

Menjünk, keressük, és ha megtaláljuk,
ajándékunkkal királyunknak valljuk.
Jeruzsálemben hogy beérkezének
Heródestől ők így kérdezenék:
- Hol van a zsidók királya,

mert égen vagyon feltámadt csillaga?

Hogy Heródestől megmenekedének,
Betlehem felé útjaikat vették
Midőn mindnyájan Betlehembe jutnak,
Jézuska előtt földre leborulnak.

Új királynak királysága
égnek-földnek méltósága
Szent Gáspár bizonyítja
aranyat kezébe vészen,
arról bizonyoságot téssen
ezt méitonak állítja.

Menyhért noha szegénységét
látja mégis tisztességét
vallja ajándékokkal,
tömjént adni nagy tisztelet
egyedül csak istent illet
végtelen nagy voltának

Szent Boldizsár mirhát viszen
arról bizonyoságot téssen
hogy isten emberré lett
együtt egy valóságával
hogy mint Krisztus, ember meghalt
aki tűzből született.

Azért három királyokkal,
szívbeli ajándékokkal,
Téged, Isten, dicsérünk.
Imádván te szent atyánkat,
Tisztelven dicső anyánkat,
Néked, Jézus, szolgálunk.

Köszönjük, hogy minket ide bebocsátottatok,
a három királyoknak szállást adtatok.
Az ég áldása szálljon titeátok,
dicsértessék Jézus, vígan maradjatok.

Visszatérének ő hazájukba nagy vígan.
E szabaditót mindennek (mindenkinek)
mondják nagy bátran.

Isten áldja meg e háznak gazdáját,
ökrét, szamarát, és minden jószágát.”

Forrás: Népszokások Endrődön. 1995.
Endrődi Füzetek 4. Gyomaendrőd, Honismereti Egyesület, Gyomaendrőd, 92-95 old.)

Gyoma néprajza

Rovatvezető: Cs. Szabó István

Érdekességek „Gyoma község Hirdetési Jegyzőkönyveiből” 1800-1900. - III.

1803. „Nemzetes Bírák Uraimék és Esküdt Urak által fenyítésre ítéltett rendetlen lakosok a' Templom előtt másoknak példájoka a magok jobbulásokra Tizenkét Páltza ütésesekkel fenyítettnek.”

1838. „A városon az udvarokra a takermény bérakása tűznek veszélye miatt szigorúan tiltatik”

1851. Márczius 2-án „A Tekintetes Uradalom elajándékozta az 535 szám alatt eddigi Kisdedővi Középületét a Gyomai Izraelita Közösségnek. (Forrás: BmL. Gyula. Gyoma. Nagyk. Ir. V. 317. B. b. 65. kötet. Hirdetési Könyv.)

1851. október 26. „A Ház numerussát (számát) minden ember - Házak Lakos - a háza végibe látható helyen akassza ki.”

1851. november 2. „Figyelmezteti az Előjáróság a Betsülletes lakosságot, aki muzsikáltatnia akar az tartsa szoros kötelességének, azt előjáróságnál bejelenteni. Annak utána muzsikáltatás csak írásos engedelem után lehetséges. Szigorú utasítása ez a Császári és Királyi Megyefőnök Úrnak.

1852. április 12. „Több ízben tapasztaltatván, de legközelebb a tegnapi naphoz, hogy az Isteni tiszteletalkalmával itt a Templomban botránkozgatására Mindeneknek, a karzaton begyült ifjak, láрма - kaczagás - czivódás - taszigálás-és a székeken való keresztül

máskálás által mindenek figyelmét az áhitatosságtól elvonván, illetlen és fenyítéket érdemlő viseletet gyakorolnak. Első esetben figyelmeztetnek, hogy a Templomban az alázatosság helylén minden illetlenül viselő egyének magokat becsülletesen és nevelt emberhez illő módon viseljék.

1852. július 4. „A Kis réten ma délután házhelyek fognak árverésen eladatni úgy szinte a Város egyes (vagyis egy pár köves) malmának a portája is. (A mai Kisrét utcától lefelé eső utcák portái ettől kezdve lettek kiosztva, beépítve.)

1852. „Az előjáróság szoros büntetés terhe mellett figyelmezteti a Betsülletes lakosokat, hogy az Ifjak, se a játszási mezőre (az akkori település szélein elterülő szabad terület) se pedig a Korcsmákba nagy botokkal járkálni, máskálni ne merészejenek.

1868. „Akik az udvarok erányában a szeb töviset (agresszív gyomnövény akkori neve) még ki nem irtották, e-héten eleget tegyenek, mert különben minden szál tövisért egy koronával büntettetnek.

1868. „Komolyan figyelmeztetik a fiatalság, nagy botokkal járni és éjjel az utcákon lármázva háborogni s ez által a rendet zavarni ne merészelje. Korcsmárosok 9 óra után, háználi bögrecsárdák, dutytyánok (a kocsmá egyik akkori kifejezése) 10 óra után nyitva lenni ne merészeljenek.”

1869. „Egy illető lakosunk jelenti, hogy Ekéjírul lapos vassa, Csoroszjája, Czímervassa, szörbakója azzaz egy csikóbür bakója, 2 Darab A. M. billyogú éles szántó vassa elhagyatott, kéri a betsülletes megtalálót, hogy illő jutalom ellenibe a Város Házán adja által.

1869. „Szoros alkalmazkodás tekintetéből tudomására juttatik a lakosságnak, hogy mind addig míg a vasárnapi vagy más ünnepnap i isteni tisztelet bé nem fejeztetik, jármű-

vekkal sem a hídon, sem a piaczon illetve a templom közelibe közlekedni sem jószágokat hajtani különbeni pénzbírság mellett nem szabad.”

1879. „A nagyszirti (a mostani 'vashid mellett) Körözsnél Négyezer kéve nád van eladó Szalóki Sándornak, a kör árok mellett. A szegni való nádnak 100-a (vagyis száz kévéje) 12 Forint, tetőnek való 100-a peniglen 11 Frt.”

1880. „A gyomai határban lévő átmetszéseken (a folyószabályozás alkalmával ásott új meder) jószágok itatása, úsztatás és láphányás (tutajok szétszedése, partra rakása) büntetés terhe mellett erősen tiltatik.”

1880. „Andró Koszta Laposnak a hid mellett 8 öles gerendái, 8 öles szarufái, 2 öles deszkái vannak eladók.”

1880. „A tanyai földeken folyó hó 19-én kezdődik a düllő utaknak a Község Mérnöke által való kitűzése, ezt követőleg azoknak kihatása. A felállított jelzőrudak, hancsík (kiszöldhánnyások) ne háborítottassanak.”

1880. „A Községi Orvos Úrnak gyógykezelési díjai; Egy látogatásért a beteg lakhelyén városban és Kertekben nappal 40 krajczár, éjjel 60 krajczár. A Községen kívül a határban nappal 1 váltó forint, éjjel 2 váltó forint. (Összehasonlítással: cséplőgép mellett dolgozó nagylány napszáma 50 krajczár és napi élelem, férfi munkásnak 70 krajczár.) Az orvosok lakásán teljesített betegvizsgálat és vény (recept) írásáért semmi díj nem jár, - az előjáróság által igazolt szegények pedig általában véve ingyen gyógyíttatnak.

1889. december 4-én (Képviselő-testületei ülések jegyzőkönyve. BmL. Gyula. Gyoma. Nagyk. Ir. V. 317. B.a. 27. kötet.) „KOSSUTH Lajos Hazánk Nagy Fiát Magyarország volt Kormányzóját a Magyar Nemzet felvirágoztatása körül szerzett rendkívüli és örökre el évülhetetlen érdemei elismerésül Gyoma Község Díszpolgárává választja.”

Elismerő Oklevél

Kisebbségek Napja alkalmából

id. DÓGI JÁNOS

részére

Békés Megye Képviselő-testülete a Békés megyében élő Cigány közösség körében végzett kiemelkedő munkájáért

Békéscsaba, 2002. december 13.

Farga Zoltán
Békés Megye Képviselő-testületének elnöke

Tólnai Péter
Békés Megye Képviselő-testülete Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottságának elnöke

Id. Dógi János elismerése

Nemcsak Gyomaendrőd és a megye cigánylakosságának, de minden jó érzésű gyomaendrődi lakosnak is öröme szolgált a hír, hogy Id. Dógi Jánost Békés Megye Képviselő-testülete, az oklevél tanúsága szerint a megyében élő cigány közösség körében végzett kiemelkedő munkájáért Elismerő Oklevéllel tüntette ki. Mint tudjuk idős Dógi János, aki állattenyésztéssel, juhtenyésztéssel is foglalkozott 1990-től 1994-ig, mint a helyi cigányközösség szószólója irányított, képviselte a közösség életét. 1994-től 2002-ig a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke volt, még ma is, mint annak tagja tevékenykedik. A városunkban megalakult Művelt Cigányifjúságért Alapítvány kuratóriumának tagja. Mindenkor önzetlenül és becsülettel tevékenykedett a megye cigány közösségeinek egységéért, segítette a fiatalokat, a közéletbe később bekapcsolódókat a továbbképzésében. Szerkesztőségünk gratulál a kitüntetettnek! Erőt és egészséget kívánunk további munkájához.

Császár Ferenc

Rólunk írták - Olvasóink leveleiből

Rovatvezető Császár Ferenc

„A lapot érdeklődéssel olvasom. Minden hónapban pontosan megjelenik. Az utókor sok hasznos információt kap majd a XX. század végéről. Elemezhető lesz az „endrődíség” fogalma is. Jó lenne néhány humoros írást is megjeleníteni, endródi anekdotákat. Velünk történt: lakodalom, disznótör, kocsmai történetek...

Kár, hogy a fiatalok rovatban néhány direkt politikai szöveget a fiatalok mondanak el (tapasztalat nélkül!!!).

Lehetne bibliográfiát készíteni „Rólunk írták” Néhány fiatal tanár (könyvtáros) figyelné a havi írásokat

- a megyei lapokon kívüli írásokat.

További jó munkát és együttműködést.”

VASZKÓ TAMÁS
Szeghalom

* * *

„Az újságot nagyon szeretjük. Szeretnénk, ha még több cikk jelenne meg az endródi emberekről és a nagy családokról.”

DUDA BENEDEK
Szarvas

* * *

„Nagy szeretettel és érdeklődéssel olvasom a lapot! Köszönöm a szerkesztőségnek áldozatos munkáját, csak így tovább!”

Dr. TIMAR MÁRIA VERA
Szeged

* * *

„A jelenlegi szerkesztés sokoldalú, hiteles. Egyes rovatok komoly elgondolkozásra készítetnek. Endrőd néprajza különösen érdekel. Annál is inkább, mert erdélyi származású lévén keveset tudok róla.

Mária néni meséi c. rovatban időnkint irodalmi értékű magyar népmeséket és ugyancsak irodalmi értékű magyar verseket is szívesen olvasnék. Pl. Móricz, Weöres, Szabó Lőrinc, Devecseri Gábor stb.

A szerkesztőség tagjainak további sikeres munkát kívánok!

Üdvözlettel
IVÁNYI GERGELYNE Szarvas

Szívesen olvasom a VÁROSUNK lapját, minden érdekel. Sok mindent meg tudunk belőle. Először is az „Önök joga van tudni” rovat érdekel, hogy a város képviselő testülete miről dönt. Kívánok további sok sikert a lapnak.”

Özv. UGRIN GYULÁNÉ
Gyomaendrőd

* * *

„Egy újság feladata, hogy a széles érdeklődést írásaival felépítse. Senkinek nincs joga úgy kiválni, hogy egy-egy téma fölött pálcát törjön. Nyilván amelyik téma nincs érdeklődési körében, azt kevésbé olvasgatja és viszont. Valójában az a cikk, amelyről már olvastunk ugyan az másnak még újdonságnak hat, és érdeklődést tanúsít iránta. Egyszóval legyünk toleránsak!

A politikai jellegű írások esetében nem értek egyet egyoldalú tájékoztatással, mer ez pártállami vonás. Szerintem törekedni kell közszolgálati elvárásra, minden véleményt csorbítatlanul közszemlére adni. Magam számára elsősorban „Városunk Gyomaendrőd” lakosságát érintő témában az ezt megelőző bekezdésben leírta vonatkozóan szeretném sorait olvasni.”

ESZTERGOMI OLVASÓNK
nevének közlését nem kívánta

* * *

„Jelenlegi szerkesztésük sokoldalú, híven tükrözi, hogy a folyóirat a keresztény nemzeti gondolat hírnöke.

Talán a fiatalokról fiataloknak szóló híradásoknak még több helyet kellene szentelni. Nagyon jónak tartom az In memoriam rovatot. Nekem, mint elszármazottnak, még ismerősek voltak az itt bemutatott emberek. Az otthon élő fiataloknak pedig épülésükre szolgál, ha megismerik városuk régen közismert személyeit. Ahhoz, hogy tudjuk hová megyünk, tudnunk kell, honnan jöttünk. Endrőd néprajza c. rovat híven szolgálja ezt. További sikeres lapszerkesztést kívánok!”

KEREKNÉ VARJÚ ANNA
Mesterszállás

* * *

„Hírek Erdélyből c. rovatához kapcsolódva írom, hogy szívesen olvasnék más határon túl élő magyarokról, nemcsak az Erdélyben élőkről. Gondolok itt a Szlovákiában, Ukrajnában, Jugoszláviában, sőt még Kanadában élő magyarokra is.”

SZULIMÁN ÁKOSNÉ
Békéscsaba

Műveltség és hagyomány

Népballadák Endrődön című előadás a Tájházban

Már egy hete füstölt a Tájház kéménye, fűtöttük a kemencét. Fel kellett melegíteni a szobát a december 20-án, délután 5 órakor kezdődő ballada előadásra. Az öt napon keresztül fűtés eredményeképpen péntekre már kellemes meleg fogadta a vendégeket. Az előadásra szép számmal jöttünk össze, hiszen öt óra tájban már megtelt a szoba és minden ülőalkalmatosságot behoztunk, hogy mindenki leülhessen. Bevezetőmben a balladák keletkezéséről, elhalásáról és új formák kialakulásáról beszéltem. Kihangsúlyoztam településünkön született helyi balladák megőrzésének és továbbadásának fontosságát. Ezután

Hegedűs Boldizsárné énekelt endródi balladákat. A szomszédos települések ballada anyagának összehasonlításaként dévaványai változatokat hallhattunk **Szarka Istvánné gyönyörű tolmácsolásában**. S hogy senki ne menjen el üres kézzel, Hegedűsné Margitka néni, megtanította a Szosznyák néven ismert

balladát, amelyet ezután már közösen énekeltünk.

A közös éneklés áthidalta az előadók és hallgatóság közötti kettősséget, amelyet **Szujó Zsolt endródi népdalokból összeállított citerajátéka** teljesen feloldott. Majd **Szarka István**

dévaványai gulyás és Debreceni Elek endródi juhász gyönyörű előadásában hallhattunk pásztordalokat. A rendezvény zárásaként mindenki megízlelhette a kemencében sült kalácsot, pogácsát és sült tököt.

Ez az előadás kezdete volt egy tíz előadásból álló előadássorozatnak, melynek a MŰVELTSÉG és

HAGYOMÁNY címet adtam. A továbbiakban a magyarországi néprajz kutatásának a történetével és az ünnep néprajzával foglalkozunk. Az előadásokra minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Szonda István

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Székelyudvarhely

2002. november 30-án a Polgármesteri Hivatal dísztermében az írók, költők méltó köszöntésére szánt ünnepei rendezvényen adták át az erdélyi magyar szerzőknek **Erély Irodalmáért Díjakat**. Az **Alapítvány elnöke Lőrincz György** adta át a kitüntetésekét. A köszöntött írók és költők - **Faragó József, Fodor Sándor, Jánosházy György, Maros Ildikó, Sütő András, Szász János**, - laudációját **Gálfalvi Zsolt**, a **Hét főszerkesztője** mondta el. Majd a **Híd díj** átadására került sor, melyet **Szépfalusi Márta** vehette át. Poszthumusz elismerésben részesült **Szépfalusi István**. A rendezvényt a **Communitas Alapítvány**, az **Illyés Közalapítvány** és **Hargita Megye Tanácsa** támogatta.

Temesvár

Tizenkettedik alkalommal tartották meg december 2-án a **Temesvári Magyar Diákszövetség Fesztiválját**. Ennek keretében zajlott december 7-én az egész napos **Néptáncgála**, melyet a táncháztalálkozó keretében tartottak meg. Az egy hetes rendezvény sorozaton koncertek, filmek, előadások várták az érdeklődőket. A vasárnapi záróbulin az **Energie** együttes szórakoztatta az egybegyűlt diákságot.

Csíksereda

December 13-án a csíkseredai **Kriterion-házban Péntek János nyelvésznek, néprajzkutatónak és egyetemi tanárnak adományozták a Kriterion-koszorút**, melyet a **Kriterion Alapítvány** kuratóriuma adományozott. Ezzel a díjjal a professzor négy évtizedes eredményekben gazdag tevékenységét értékelték, melyet a **Bolyai-Bábes Tudományegyetemen** fejtett ki, a magyar nyelv és kultúra tanszékén. „Az elmúlt évtizedek során olyan iskolát és kutatóműhelyt teremtett, mely nyelvész szakemberek egész egymás követő nemzedékeit bocsátotta újra.” A díjat az alapítók először 1955-ben ítélték oda, mellyel erdélyi értelmiségiek munkáját jutalmazták, aki fontos szerepet vállaltak az erdélyi magyarság önazonosságának megőrzésében, hagyományainak ápolásában

Nagyvárad

November 29-én **Tempfli József megyéspüspök** nyitó szentmiséjével kezdődött a **HALÓ regionális találkozó**. A kétnapos rendezvénysorozat adventi koszorú készítés, teaház, táncház, a váradi bazilika bemutatása, és csoportos beszélgetések voltak. A **Kárpát-medencei HALÓ nyolcszáz közössége** közül ötszáz Erdélyben található. A **HALÓ a Katolikus Közösségek Hálózata**, mely azzal a céllal jött létre, hogy a **Kárpát-medencei katolikus közösségek között élő kapcsolatot teremtsen**.

Kolozsvár

December 3-án a **Fogyatékosok Világnapján** az **Állami Színházban** vendégzerepelt a budapesti **Baltazár Színház**. **Elek Dóra** rendezte, **Gondolj rám szívesen** című előadással lépett fel 14 mozgássérült és értelmi fogyatékos fiatal, hogy ezzel is bizonyítsa, és elfogassa a társadalommal másságukat és megértésüket. December 4-én **Szatmárnémetiben** tartott előadást a **Baltazár színház**.

***

December 2-án, hétfőn a **Hanukiász ünnep** negyedik napján az országos főrabbi és a „föderáció” vezetősége **Kolozsvárra** látogatott a **Romániai Zsidó Hitközségek Szövetsége** körútja alkalmával, ahol a **Deportáltak Emléktemplomában** félhatkor kezdődött az ünnepség. A **Fény Ünnepe**, ahogyan a **Hanukat** nevezik a zsidó naptár szerinti kiszív hónap 25-én kezdődik és nyolc napig tart. **A Hanuka egyik legjellegzetesebb szimbóluma a nyolcágú gyertyatartó, a hanukia.**

Máramarossziget

A Hollósy Simon Művelődési Egylet **Ki-mit tud** versenyt szervezett december 8-án, aminek célja, hogy ösztönözzék a gyerekeket a magyar nyelv megismerésére és megszeretésére. Az **Egylet elnöke Zahoránszki Ibolya** immár tizennegyedik alkalommal szervezte meg ezt a találkozót, melyre 105 fiatal jelentkezett. Vannak ugyanis olyan települések, ahol az iskolában már nem tanulják a magyar nyelvet. A legsikeresebben versenyzőket, a leghatékosabbakat táborokba viszik tovább fejleszteni a magyar szót. Mióta van már magyar iskola, már rendezhetnek magasabb színvonalú versenyeket is. A **Művelődési Egyletet** támogatta a **Leövey Klára Egylet**, sőt a **Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma** is.

Szatmárnémeti

Az Erdélyi Magyar Írók Ligájának 2002-es irodalmi díjait december 9-én vehették át a kitüntetettek **Fodor Sándor elnöktől**. A 2000 euró értékű **Méhes György-nagydíjat Mózes Attila** kapta életművéért. Az 1000 euró értékű **Méhes György-díjat Farkas Wellmann Éva** kapta „Itten ma donna választ” című verses kötetéért, az 500 eurós díjat **Bogdán László** „Drakula megjelenik” és „A szoros délben köteteire és **Szalinger Balázs** pedig az „Első pesti vérkabaré” kötetre kapta. A 300 eurós értékű irodalmi díjat **Fried István** kapta „Irodalomtörténekek Transzylvániában” tanulmány kötetéért.

Marosvásárhely

A **Népi alkotások Maros Megyei Központja** és a **Megyei Tanács** idén hatodszor rendezte meg a **Decemberi Gyöngykoszorú Találkozót** a **Nemzeti Színház** nagyertermében. A találkozóon marosmagyarói, székelyhodosi, erdőcsinádi, holtmarosi, régeni, mezőbándi együttesek léptek fel. Az elmúlt 12 év alatt negyvennyolc dalos találkozót szerveztek Maros megyében. Bár **Vásárhelyen** nem tűnik ki ez a rendezvény a kulturális események sorából, ám nagyban különbözik az idén megrendezett **Erdőcsinádón, Görgényüvegcsürön, Holtmaroson, Mezőpanitban, Márosrudason, és Kibédén** folyt rendezvényektől, ahol közösségi ünnepet jelent, a falu asszonyai sütnek, főznek, az egész falu népe összegyűl és ünneplik a vendég együttesek

Karácsonyvárás a Szent Gellért Iskolában

December 20-án, a negyedik adventi gyertya ünnepélyes meggyújtásával kezdődött az ünnep. Ahogy a fények kigyúltak, úgy ívelt át az adventi homályon **Karácsony fénye**.

Tanulóink szavallatokkal, kórusművekkel és karácsonyi darabok előadásával ünnepeltek.

FIATALOKRÓL FIATALOKNAK SZALAGAVATÓ

Mint sokaknak életében eljön az az idő, hogy negyedik gimnazista lesz. Ilyenkor szokás szerint szalaggal avatják fel az érettségi előtt álló diákokat. A legtöbb iskolában januárban van ez az ünnepség, de Gyomaendrőd ez alól is kivétel, mert itt: igaz nem régóta, de decemberben tartják.

A Kner Imre Gimnázium december 13-án tartotta ünnepségét a Városi Sportcsarnokban. A szalagavatót a 3. osztályok szervezték, és műsort is adtak a végzős di-

ákoknak, amelyen nagyon sok szülő vett részt. Három 4. osztály végez az idei tanévben. Kezdekortól elhangzott a Himnusz és az osztályok sorra bevonultak a csarnok közepére osztályfőnökük vezetésével. Ezután megkezdődött az énekkar és a diákok műsora.

Az igazgató, Dr. Kovács Béla beszédében büszkén emelte ki az iskolát és tanulóit. Azután a végzősök megköszönték a sok munkát és törődést a tanároknak, diákoknak. Ennek

végeztével az osztályok szépen sorjában megkapták a szalagokat, melyeket az utódaik (3. osztályosok) tűztek fel nekik. Ezt követően a végzősök kivonultak a tereméből, mert ők is készültek; szalagavatós táncokkal. Az egyik osztály egy reneszánsz táncot, a másik egy latin táncsokrot, a harmadik egy bajor sörtáncot adott elő. A szülők meglepedésére és a vendégek örömeire a diákok kétszer adták elő produkcióikat. Miután ez befejeződött, az utolsó

tánc következett: a keringő, melyet a diákok családtagjaikkal, rokonaikkal, jó ismerőseikkel táncoltak.

Az ünnepség végeztével a szülők elindultak haza felé, de a diákok maradtak, mert részükre egy kis zenés összejövetelt szerveztek. Így zárult Gyomaendrődön a Kner Imre Gimnáziumban a szalagavató. Minden végzősnek kívánok sikeres érettségit.

Várfi Péter

Fiatalság a jövőben

2002. december 7-én tartotta a FIDESZ-MPP XVI. Kongresszusát, mint arról lapunk új évi különszámának. 2. oldalán beszámoltunk. A Kongresszus témája az európai integráció és az uniós csatlakozás volt. A Kongresszuson felszólalt Gyürk András a Fidelitas elnöke is. Elmondta, hogy a csatlakozás elsősorban rajtunk, fiatalokon áll, vagy bukik, mivel mi éljük életünk nagyobbik részét majd ebben a korszakban. Nagy szavak ezek, de merjünk optimisták lenni. Jól kell vennünk az akadályokat, hogy ennek az ügynek országunk ne vesztese, hanem nyertese legyen. Azonban nem szabad átesnünk a ló túlföldalára. Ne essünk nagy túlzásokba. Magyarországnak a mostani helyzetében nincs nagyon sok választása. De azért azt jegyezzük meg, hogy nemcsak nekünk, hanem az Európai Uniónak is szüksége van ránk. Akkor járunk legközelebb az igazsághoz, ha azt mondjuk, hogy célunk az európai integráció. Ehhez viszont, hogy megértsük nagyon sok adatra, információra van szükségünk. „Az Unió ugyanis eszközünk és nem célunk. A cél az, hogy a csatlakozásból Magyarország, a magyar vidék, a mi nemzedékünk, és a nemzedékek sora profitáljon.” – mondta előadásában Gyürk András.

Tudósított: Várfi Péter

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Nyilatkozata

Az emberi élet és egészség a Teremtő Isten ajándéka. Ezt az ajándékot becsülni és védeni minden ember közös feladata. Jézus Krisztustól kapott küldetésünk tudatában különösen is átérezzük ezt a felelősségünket.

Korunk embere szenved a kábítószeres pusztítása miatt. Egyének, családok, elsősorban fiatalok életét teszi tönkre a kábítószer. Egyetlen társadalom sem maradhat tétlen ezzel a veszéllyel szemben, ha élni akar.

Hazánkat is elértek a kábítószer terjesztésének káros hatásai. A mi ifjúságunkat is sújtják a szenvedélybetegségek. Ezért a termelés, a terjesztés és a fogyasztás terén bármilyen megengedő magatartás súlyos veszélyeket hordoz az egyénre és a társadalomra vonatkozóan egyaránt.

Népünk iránt érzett felelősségünk tudatában mi, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai nyomatékosan kérjük a törvényhozókat és mindazokat, akiknek a törvény alkalmazásában szerepük van, a maguk részéről tegyenek meg mindent a leghatékonyabb és legeredményesebb jogszabályok kialakításáért és azok következetes alkalmazásáért, a társadalom egészségének megőrzése érdekében.

A Katolikus Egyház a maga részéről is igyekszik segíteni a szenvedélybetegeken egyéni és intézményes formában egyaránt. De a karitatív segítségnyújtás mellett a törvények szigorára is szükség van az eredményesség érdekében.

Ez a közös feladat alkalom lehet a különböző felfogású emberek összefogására is a jó cél érdekében.

Budapest, 2002. november 21.

Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

December 4-én a Városi Könyvtárban **Téli Hangversenyt** adott a Városi Zene – és Művészeti Iskola. Az énekkar és szólistája Fekécs Edina csengő hangja, a gitár, hegedű, és zongora szólók nagy tetszést arattak és adventi hangulatot teremtettek a nagy számú hallgató közönség szívében.

BÜVÖSKERT

Élt egy kislány, nem is messze, úgy híják, hogy Rózsika. Kiskertjében kedves neki minden virágbóbita. Ásó, kapa, ahol villog, gaznövény ott meg nem él. Simogatja puhán érte, könnyű szírom, csöpp levél. Lám, a fákra most is már a csöndes esték árnya száll. Rózsika tán nem is látja, csak gyomlálgat, csak kapál. Hoppá! Mintha kert zugából csöppnyi hangot hallana! Mintha szállna régi versek csacska, röpke dallama. Csalogatja selymes zöld fű, leül hát, hogy megpihenjen. Furcsa kis zajokra rebben:

- Nincs itt, kérem, senki sem?

Hogy körülnéz látja rögtön; ez aztán a víg világ! Sziromszoknyás tündérré vált minden egyes kis virág. Meseország lett a kertből! Alom ez vagy szép varázs? Csíkos dolmány, akin feszül apró manó, nem darázs. Itt is, ott is röpköd egy-egy víg legényke, szárnyasan. A kis virágtündérnek is, mindegyiknek szárnya van. Valahol, a lombok között csöppnyi hárfa húrja zeng, zsongó dalát mélyhegedűn öreg dongó húzza fent. Hangol a tücsökzenés is; hipp és hopp, és áll a bál! Bokrot táncoltat a szellő, rózsák gyöngyös szirma száll. Csillag a kert, olyan, mint egy fénylő-fényes bálterem. Valahonnan, ugyan honnan, kis királyfi ott terem. Rózsikához lép, és így szól:

- Te vagy a mi jötevőnk! Nélküled a gyom, a dudva, mind elszívna friss erőnk. Kiskapád, ha fénylőn villan, kertet népe felvidul. Hallod? Mezők muzsikáját csak örömnünk zengi túl. Jó, hogy este jöttél hozzánk, mikor fönt a hold kigyúl, tündérlányok derekára színezüstje rasimul. Varázsszellők ránk lehelnek, hallunk már is némi neszt, lábunk fürge, táncra mozdul, a kert lassan élni kezd.

Maradj nálunk, légy a párom, kis hercegnő, rózsaszál, derekadra könnyű szírmok csipkés, fodros selyme száll. Tündérek közt legszébb leszel, feslő

bimbót úgy nevelsz, megöntöz a felhők gyöngye, naptüzében fényre lelsz. Vágyad többé nem lesz más, csak, hogy közöttünk itt lakozz! Reggel harmatot peregtesz, este dúsan illatozz, pillét, méhet csalogatni színözönnel nem nehéz, kelyhed öblén bibe bujkál, sok kis porzó, benne méz. Ugye csábít ez a világ? Ugye szép, és biztató? Örömeted úgy tükrözi, szemed, mint a tiszta tó. Ne szólj! Minek! Elég nekem pilládon, hogy könny remeg. Legboldogabb virágkirály mesék földjén én leszek! Hamar, hamar kis tündérek! Röppenjetelek csöpp manók! Jánosbogár mind ahány van, fényt ragyogjon, csillanót! Járjon körül kertek hosszán Éji lepke, hírvívő, Kertországban ünnep készül, fényes boldog esküvő! Nem süttött még soha eddig szebb kis királynőre nap! Ahogy mondják: ásó, kapa válasszon el tőle csak!

- Ásó, kapa? – riad Rózi. – Jó, hogy mondd! Jaj, nekem! Ott egy paréj, itt egy csalán, tétlenül nem nézhetem! Elszívna a gyökerektől minden kicsi táperőt! Beláthatod, sok a dolgom! Máskor tartsunk esküvőt! Ne vágj ilyen borús arcot, ne tarts, kérek, haragot! Bizonytalan ideig még jobb, ha kertész maradok.

Kicsi király nagyot sóhajtott, sziromszeme csupa könny. Rózi szánakozva kéri:

- Ne búsulj még, ne köszönj! Hogyha vigasz lenne néked, nem nagy, csak egy kicsi tán, sok év múlva itt jár újra köztektek egy kicsi lány. Olyan lesz, mint én vagyok most, a neve is Rózsika. Kedves lesz majd neki is itt, minden virágbóbita. Kapájától gyomnövénynek maradása nem lehet, akkor már, a régi kertész tündérnek is elmehet. Sok év múlva, amikor majd anyukává felnövök, feleségül megigérem, hozzád biztos eljövök.

VOLT EGYSZER EGY KIS MALACKA

Volt egyszer egy Kis malacka, Göndörszörű, Pettyes, tarka, Pisze volt az Orrocskája, Kunkorgott a Farkincája.

Egyszer ez a Kis malacka, Göndör szörű, Pettyes, tarka, A konyhában, No, még ilyet, Fellökött egy Rocska vizet!

A gazdasszony Hogy meglátta, A szénvonót Meglóbálta. Nagyot ütött! Szerencsére Csak a malac Hílt helyére.

Mert a kövér Kis malacka, Göndörszörű, Pettyes, tarka, Úgy elgurult, Meg sem állott, Átgurulta A világot.

Gurulna tán Most is, hogyha Tegnap vissza Nem ért volna. De vissza ért, S no. Még ilyet, Megivott egy Rocska vizet.

Ott szuszog most Bent az ólban, Zizegő szalma-Csomóban. Hallgatja a Szellő neszt, Álmodik egy Malacmesét.

FARSANG VAN

Hahó! Hahó! Most farsang van! Víg a kedvünk a farsangban!

Cukorhó porzik szalagos fánkon, Szikrát pattanó lobogó lángon. Pirul a kövér malacka farka, Egész világ most színes és tarka.

Dalaink most is hirdessék, Legyen velünk a tisztesség!

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz

Gázkészülékek, kazánok, radiátorok, csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, záruk, lakatok

Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerkeket.

Corvo bianco

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896

06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

MEGNYÍLT AZ „APOLLÓ MOZI PÓDIUM KÁVÉZÓ”!

céljuk az, hogy Gyomaendrődön legyen kultúralt igényes szórakozásra alkalmas hely

Igényes meghívó invitált december 13-án 16 órára a Szabadság tér 5. szám alá. Egyéb programjainkat átcsoportosítva kedvesemmel pontosan érkezünk

A felújított épület messziről szembeütünk, már a nyitás előtt felkeltette a járó-kelők érdeklődését, pro és kontra hangzottak el vélemények a színről. Az ajtón belépve kellemes környezet fogad. Antik bútorok, tárgyak merész belsőépítészeti megoldások /Pl. a galériáról nyíló erkély, ahol már Júlia alakját vélem feltűnni /. A galériára vezető lépcső mellett barátságos csempekályha duruzsol, fönny meghitt zugok, beszélgetésre alkalmas terek fogadnak /már ki is néztem a törzshelyemet /.

A kávézóból a mozi terembe vonultunk át a hivatalos megnyitóra, ahol Kovács Erika az Apolló kulturális vezetője elmondta: céljuk az, hogy Gyomaendrődön legyen kultúralt igényes szórakozásra alkalmas hely. A tervezett programok széles skálán mozognak, célba veszik a lakosság minden korosztályát. A pódium színpadon előadói estek, találkozók lesznek híres emberekkel, együttesek lépnek fel a közönség igénye szerint. Tehát kérhető előadó, rendezvény! Az előadások után a kávézóban beszélgetésre, vitatkozásra, a gondolatok továbbfűzésére nyílik alkalom. Lehet majd játszani mindenféle ügyességi és szellemi játékokat, természetesen nem nyerő automatákon! A mozi továbbra is üzemel, a ter-

vek szerint, sokkal szélesebb választékkal / filmmúzeum, művészfilmek, gyermek előadások, de az aktuális filmsikerek is vetítésre kerülnek. /

A ház folyamatosan működik, minden héten új programmal.

A Programszervező Iroda elkészültekor vállalni fogja koncertekre, színházi előadásokra, országos rendezvényekre való jegyrendelést és eljutást az egész ország területére.

Végül Kovács Erika megköszönte mindazok segítségét, akik lehetővé tették, hogy ez az álom megvalósuljon,

férjének, Trendl Lászlónak / az intézmény ügyvezetőjének / Bárdi Zoltán tervezőnek és a szakmunkásoknak, akik a kivitelezést végezték.

Dr. Dávid Imre a város polgármestere méltatta a nagyszerű kezdeményezést, és sok sikert kívánt a házaspárnak.

Hangya Lajosné a humánpolitikai bizottság vezetője elismerően nyilatkozott, s kiemelte az emberi kapcsolatok teremtésének lehetőségét a ház falai között. Bizik abban, hogy sok fiatal látogatja majd a rendezvényeket, s az igényes, kulturált szórakozás pozitív irányban befolyásolja személyiségük fejlődését.

Megnyílt egy felújított, s új kulturális létesítmény, színpad lesz a városnak, ha a tervek megvalósulnak. A sok jó mellett egy hiányosságra hívtam fel Erika figyelmét: a tiszta levegőre. A dohányfüst előbb vagy utóbb a dohányosok számára is, kellemetlenné válhat az állandósuló szagok miatt a rendszeres látogatástól, de a fiatalok számára sem az európai normát közvetíti. Ígéretet kaptam, hogy keresnek megoldást a problémára.

Kitartást, egészséget kívánok a Trendl családnak céljaik megvalósításához, remélem, sokan keresik fel programjaikat. Ha tehetem, én ott leszek!

Molnár Albert

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Óregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Karácsonyi koncert a gyomai katolikus templomban

Csodálatos aranyvasárnapi koncert volt december 22-én a gyomai katolikus templomban.

A Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusa és a Dévaványai Városi Kamarakórus, előadásában Vivaldi: Glória művét hallhattuk. Vezényelt: Tóthné Mucsi Margit, zongorán kísért Perlaki Attila.

Prosalmi oldal

Rovatvezető: Polányi Éva

ifj. Paróczai Gergely, pedagógus, költő (1936-1966)

"És viszed magaddal elmondatlanul a szavakat,
s hány megnemírt dalod."

ifj. Paróczai Gergely

Két férfi néz egymásra az időben. Az egyik már 37 éve halott, vonásait csak elmosódva őrzik a fotók, s az emlékezet. A másik 38 évesen versekkel a szemében keresi a választ a nagy kérdésekre. Apa és fia. Paróczai Gergely és Paróczai Csaba. Mindketten tanítók, hiszen foglalkozásuk szerint tanárok, és költők. Az egyik már nem írhat több verset, tehetségét magával vitte, portréja régen lezárult. A másíknak most jelent meg a második kötete. Vonásait még rajzolja az idő.

A két férfi tekintete összekapcsolódik.

Mosoly, apai ölelés, karok melege, védelem. Egy karonülő kisfiú emlékei...

És sok évvel később egy fiatal költő arca válik ki az időből és hajlik az apájára...

Az apa, Paróczai Gergely rövid életútját már nyomon követhették lapunk hasábjain. (1996. márciusi szám.) Emlékeztetőül álljon itt a halálára írt nekrológból egy részlet, mely a Palócföldben (Nógrádi írók, művészek antológiája) jelent meg:

Mély megrendüléssel tudjuk csak tudomásul venni a megdöbbentő valóságot: Gergely, aki a legigazabb barátunk volt, aki melegszívű és segítőkész munkatársunk volt, aki őszinte, tisztaember volt, aki annyira szerette az életet, meghalt 1966. június 14-én, életének harmincadik évében. A Békés megyei Endrődön született. A szegedi Pedagógiai Főiskolán magyar történelem szakos oklevelet szerzett, 1958-ban. A főiskola elvégzése után a szegedi Orvostudományi Egyetem művelődési otthonának volt igazgatója. 1961-ben költözött családjával Salgótarjánba. A Rákóczi úti iskolában tanított, majd 1962 szeptemberétől a megyei művelődési osztály művészeti főlőadójaként dolgozott. 1965 januárjától újra tanított, a Madách Imre gimnáziumban.

Tagja volt a Szegedi Tudományegyetem 1958-ban alakult alkotóközösségének. Verseit a Szegedi fiatal írók antológiájában publikálta először 1959-ben. Később a Dél-Magyarországban, a Tiszatájban, a Palócföldben és a Nógrádban jelentek meg alkotásai. Néhány költeményét a Rádió is bemutatta 1962-től volt társunk a Palócföld szerkesztőbizottságában. Igényessége, felelősségérzete kötelezően követendő példát jelent számunkra munkánkban. Elért sikereink az ő tevékenységét is dicsérik."

A BÁRÁNY

És megkötözték fűrgé lábait
és általmetszék lüktető nyakát
A tér szigorú rendje felborult
és elzuhantak körben mind a fák

A teljes ég is oly parányi lett:
Szemére ajult hártvás vak üveg, -
Aztán nem gondolt többé senki rá
csak a mezőkön percegő füvek.

DÚDOLÓ

Szelekmarta
vén, kopott kabátban,
- ó, mert többre
eddig nem tellett.
Zord fagy fogát
dideregve fáztam,
átvésszelve
jó néhány telet.
Szelekmarta
vén, kopott kabátban
- Hadd dúdolom
el mindenkinek -
Melengettem
Álmodozva, lázban
emberségért
égő szívemet.

FŰZFA ÁGA

Fűzfa ága rezdül
Lombhaján keresztül
Égi kék szítál.

Árnyékában fekszem
Álmatag szívemben
Tűnő nyár zihál.

Arany heve forral,
Mint ha édes borral
Ittasulna vér.

Heves tüze éget,
Mint, ha búcsú végett
Két ajk összeér.

ÓVJ, SZERESS

Bánatűző két karodban
Megkapaszkodom
Adj erőt a létezéshez
Légy az oltalom.

Szemeidnek kék tavában
Mosd le vétkemet
Óvj, karolj, szeress nagyon, hogy
Megvédhesselek.

Nézd a tébolyult világot
Mennyi balga kín
Gyűlölet, halál tapad a
Lélek ormain.

Gyűlölet-virág hullatja
Véres szirmai
Tűz, pokol hevében élünk,
Éget és vakít.

Nézd, az ember összebújva
Retteg, mint juhnyáj
Ordas farkasok vonitnak
Harapásuk fáj.

S tűrni kell kiáltás nélkül,
Jajszó nem lehet
Elveszek, ha nem vagy itt, ha
Nem vagyok veled.

Óvjon meg hát szép szerelmed
Éltető titok,
Mert tört szívvel, zárt ajakkal
Élni nem tudok.

A következő számunkban Paróczai Csabát mutatjuk be.

Jzes ízek

január

Székely gomba

Egy közepes fej hagymát apróra vágunk, hozzá adunk egy nagyobb sárgarépát és egy nagyobb fehérre párt vékonyra szeletelve. Kevés olajon és kevés vízen fedő alatt puhára pároljuk. Utána adunk hozzá 40 dkg megtisztított, vékonyra szeletelt gombát, pirospaprikát, sót, majd puhára pároljuk. Végül elforraljuk a levét, meglocsoljuk tejjel. Párolt rizsszel tálaljuk.

Seidl Ambrus

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

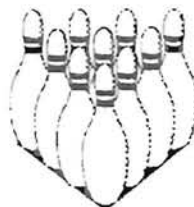
téli árukinálatom:

- Hőlapátok, gumicsizmák, esőkabátok
- Üstök, üstházak, üstházmelegítők
- Disznópörkölkök, húsdaralók
- Kolbásztöltők, kések, bárdok
- Hősugárzók, olajradiátorok
- Elektromos barkácsgépek
- Szegek, csavarok, kéziszerszámok
- Főliák, takaróponyvák
- Izzók, elemek, zselblámpák
- Zárak, lakatok, postaládák
- Állateledek
- Ruhaszárítók, vasalóállványok
- Vasalók, rádiók, hajszárítók

FARKAS MÁTÉ

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

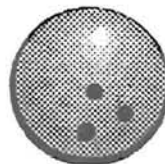

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

MadiZol

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

BO-TI
BT

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vető-

magot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

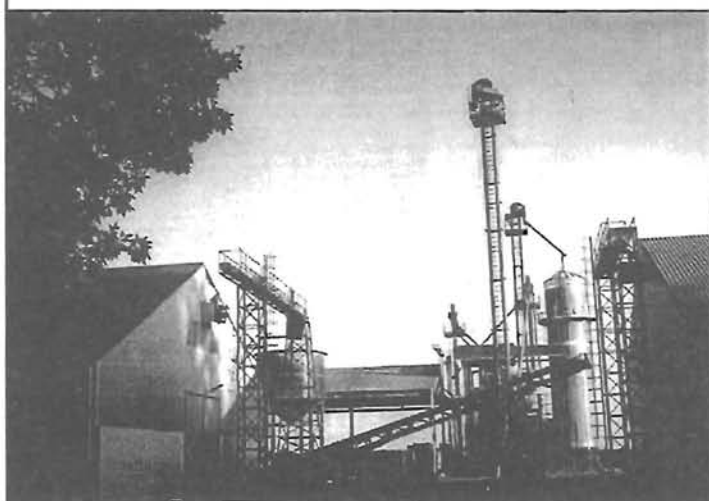
E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”
(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg,
akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

ALBERT JÁNOSNÉ BÁNYÁSZ ERZSÉBET, aki a Mátyás kir. út 16/1 sz. alatt lakott, december 3-án, életének 78. évében befejezte földi pályafutását. Gyászolja családját.

CZMARKÓ ISTVÁN, aki a Pásztor János utca 34/1. sz. alatt élt, december 14-én 66 éves korában rövid betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolja családját.

FARKAS IMRÉNÉ WEIGERT MATILD, aki a Bajcsy Zsilinszky út 4. sz. alatt élt, november 29-én, életének 63. évében váratlanul elhunyt. Gyászolják: férje, gyermeke, és annak családja, a rokonság és az ismerősök.

FÜLÖP MÁTÉ, aki a Polányi út 1/1 sz. alatt lakott, december 18-án 92 éves korá-

ban rövid betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják fiai, menyei, unokái és dédunokái.

HEGEDÜS MIHÁLY, aki Hunyán lakott a Dózsa György u. 5. sz. alatt, november 29-én 74 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, a rokonság és az ismerősök.

HUNYA ISTVÁNNÉ LIZICZAI MÁRIA, aki a Bajcsy Zsilinszky út 31-ben élt, december 15-én 78 éves korában váratlanul érte a halál. Gyászolják: férje, fia, unokái, menyé, dédunokái, testvérei és annak családja, a rokonság és az ismerősök.

KISZELY LAJOSNÉ VÉHA CECÍLIA, hunyai lakos, a Rákóczi u. 45-ben élt, november 26-án 72 éves korában az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: gyermekei és unokái.

LAPATINSZKI ZOLTÁN, aki a Juhász Gyula utca 24/1. sz. alatt élt, december 7-én 49 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolja családja.

KUPECZ BENEDEKNÉ UHRIN MARGIT, volt endrödi lakos, december 10-én 83 éves korában elköltözött az élők sorából az Örökkévalóság honába. Hamvait december 20-án helyezték örök nyugalomra a kondorosi családi sírboltban. Gyászolják családja, a rokonság és az ismerősök. Nyugodjék békében!

MEGYERI LAJOSNÉ DEBRECENI LUCA, volt endrödi Selyem úti lakos, december 20-án, 79 éves korában váratlanul megtért Teremtőjéhez. Gyászolják: testvére és családja.

NAGY PÁL (volt OTP alkalmazott), december 2-án, 66 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyászolja családja.

NASZLUHÁ CZ GÉZA (írói nevén: Nemere Gábor) körösladányi lakos, szeretett férj, apa és nagypapa, békében türt szenvedés után 76 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Urának. Szeretett halottunkat december 20-án helyeztük örök nyugalomra és megtört szívvel vettünk örök búcsút. Emléke közöttünk örökké él. Gyászolják: családja, barátai, MKDSZ és Nyugdíjas Polgári Kör tagjai.

OROSZ JÁNOS, aki a Rácz L. utca 43. sz. alatt élt, december 7-én 41 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyászolja családja.

Dr. PIKÓ BÉLA GYOMAENDRŐD VÁROS DÍSZPOLGÁRA, betegek fáradhatatlan gyógyítója, november 23-án 84 éves korában, földi pályáját befejezve lelkét visszaadta Teremtő Istenének. Temetésére november 23-án a Református Templomban való felravatalozás és szertartás után került sor. Gyászolja családja, a rokonság, és tisztelői, Gyomaendrőd egész lakossága.

SÓCZ BÁLINT, aki az Ifjúsági lakótelep 9/12. sz. házában élt, december 7-én, 34 éves korában tragikus körülmények között szakadt meg élete. Gyászolják: szülei, testvérei és azok családja, a rokonság, az ismerősök, és a jó barátok.

TÍMÁR LÁSZLÓ, aki a Micsurin utca 15. sz. alatt élt, november 23-án 71 éves korában, hosszú, türelemmel viselt betegség után elköltözött az Örökkévalóság honába. Gyászolja családja.

TÍMÁR IMRÉNÉ DINYA MARGIT, aki a Gyomai Szeretothonban élt, december 1-én 94 éves korában testét a hunyai földnek, lelkét Teremtő Istenének ajánlva elköltözött az élők sorából. Gyászolják: menyé, unokái, a rokonok, az ismerősök, az Otthon dolgozói és lakói.

TOKAI LAJOSNÉ PUTNOKI RÓZA, gyomaendrödi lakos, december 2-án 78 éves korában váratlanul befejezte földi pályafutását. Gyászolják: férje, lányai és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

VATAI KÁROLYNÉ SZÁFIÁN JOLÁN, aki Körgát u. 2/4. sz. alatt élt, november 23-án 80 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság

Sarokház
Csemege
Ct.: **Tímár Vince**

Csoport Partner
Üzletlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- házi jellegű húskészítmények, endrödi ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökehusellátás
- kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában

Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig,
szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet!

Neubort László kandallóépítő, Gyomaendrőd.

Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Örökzöld növényeink: a ciprus félék II.

Több mint fél évszázada annak, hogy a karácsonyfának vásárolt gyökeres fenyőket a tavasz folyamán kiültették. S ma már felemelő látvány a Körös gátjáról amint az örökzöld fák kiemelkednek a házak közül, a kiskertekből.

A kertépítés révén sok fajta örökzöld fát ültetnek. Ilyen látható Endrődön a Blaha út 31. sz. alatt lévő hát udvarán, sőt az épület Selyem úti részén is. Az állomány 17 fenyőből áll. Az utóbbinak a rendetése nemcsak az esztétikai látvány, hanem a szél, por felfogása is. Meg kell még említenem a Gyoma-Révlapos település részt, ahol szintén sok fenyőfát ültettek, megváltoztatván a vidék arculatát. Ilyenkor hideg, havas, téli időben nagyszerű látvány a hóval megrakott fenyőfák és ágak körül ugráló szencinkék, fenyőrigók. Szemnyugtató messziről nézni az égbetörő fát, zöld ágaikon pihenő havat, a természet eme csodálatos alkotását. Sok festőt, fotóst ihletett meg ez a holt és mégis élő téli táj.

Az utóbbi évtizedekben városunkban az örökzöld fák közül elterjedt a ciprus félék ültetése.

A ciprusokról általában

A mediterrán Európában a Balkánon, az Appenini, az ibériai félszigeten, Észak-Amerikában, Mexikó területén őshonos. Levél-tűjük apró, alsó része lenőtt, csak a pikkelyszerű csúcsa szabad, mely az ágakat sűrűn ellepi. Egylaki növény, mert az ágakon megtalálható a porzós és a termős virág is. A porzós virág a barkához hasonlít, a termős virágból lesz a gömbölyű toboz. Tobozpikkelyei keresztben átellenesek, sok magvúak. Az egyik fajtája Kis-Ázsia, Görögország tájain honos, mely a 30 méter magasságot is eléri, koruk a kétezer évet is elérheti.

Hegyi mamutfenyő

80 méter magasra növő, tüleve-lű, kúpos alakú fa, mely a mocsári ciprus félékhez tartozik. Jellemzője, hogy a törzs a föld felett igen vastag. Törzsének kérge puha és vastag, mely eléri az 50 cm -t is. Színe világos és sötétbarna, a fiatal

hajtások kékeszöld szélűek, majd vörösbarnák lesznek. Az ár alakú tülevelek 5-10 cm hosszúak. Az oldalhajtások pikkelyszerűek és hegyesek, csak a vastagabb hajtásokon tűszerűek, megdörzsölve ánizsillatot érezhetünk. Szintén egylaki növény. Kalifornia az őshazája. 1500-2000 méter magasságban él a Sierra Nevada hegyvidék nyugati oldalán. Életkoruk igen magas, bibliai életkort érhetnek meg, nem ritka a két-három ezer éves fa.

Tengerparti mamutfenyő

Földünk legmagasabb fái közé tartoznak. Őshonos helyén, Észak-Amerika nyugati részén a 100 métert is meghaladja. Ennél a fajtánál is a törzse a talaj közelében vastag, majd felfelé fokozatosan vékonyodik és barnás színű lesz. A hosszú hajtások szabálytalanul villásan elágaznak, pikkelylevelesek. A rövid hajtásokon lapos, kétsoros széthajló tülevelek sorakoznak. A tülevelek lándzsás alakúak. A porzós virágok a fiatal hajtások végén, a termős virágok az öregebb ágakon fejlődnek ki. A mocsári ciprusfélékhez tartozó fenyő Kalifornia óceáni, párás, mocsaras vidékein él.

Mocsári ciprus

50 méter magasra is megnő, szintén egylaki tülevelű lombhullató fa. Őshazája Észak-Amerika déli része, Florida és Missisipi mocsaras vidéke. Erősebb ágai egymástól vízszintesen szétválnak. A törzs alul igen széles, majd felfelé fokozatosan elvékonyodik. A tülevelek pikkelyszerűek 1,5-2 cm hosszúak és a rövid hajtásokon ülnek. A levelek rügyfakadások bronzszínűek, majd zöld és öszszel rozsdavörössé válnak, és a hajtással együtt leválnak. Áprilisban és májusban virágzik. Ez a ciprus folyópartok és mocsarak, árterek vidékének lakója. A fatörzs alsó részén kinövő légzőgyökerek veszik fel az oxigént és juttatják el a gyökérhez, ha azok vízben vannak. Szarvason a Holt-Körös hidjáról jól láthatjuk a Főiskolával szemben a Körös partján lévő mocsárciprusokat, melyek az Erzsébet ligethez tartoznak. Világoszöld levelük miatt a fák jól elkülönülnek a többi lombhullató fától. Ez a ciprusfajta az egész földön elterjedt volt a földtörténeti korokban, amikor hatalmas erdősegeket alkotak, és ezek elődei biztosították korunkban (Európában) a barnaszételepeket.

Illatos cédrusfa

Kínában őshonos, bőven folyó gyantája balsamos illatot áraszt. Orvosságnak, bebalzsamozáshoz is használták, Törökországban még ma is. Kemény fája égetve is kellemes illatot terjeszt. A rómaiak és a görögök a fájából templomajtókat, emléktáblákat, koporsókat, isteneik szobrát készítették. Augusztus császár idejében a halottak oltárai és mágjái ezekkel a cédrusfaágakkal voltak körül díszítve.

Hunya Alajos

bal oldali kép: hegyi mamutfenyő

lenn: mocsári ciprusok a sarvasi Holt-Körös partján

NOVEMBER 21-TŐL DECEMBER 6-IG GYOMA
BELTERÜLETÉN 12,4 MM CSAPADÉK HULLOTT.